

„ЭДАЗИ“ ежедн. орган востокск. секции Ц. К. Р. К. П. и Сев.-Западн. Бюро Ц. К. Р. К. П. : : :
В. К. В. Кестл. ja Põhja-Eääne büroo Eesti sekti hääleandja.
Ленинград, Фонтанка 27. Avatud kell 10—7.
Telefonid: Toimetuse — 533-86, trükituba — 171-41.

Edasi

Kuulutuste ja tellimiste hinnad

Kuulutamine	Tellimine
esimesel lül. 3 r. kul.	hinnades 1 kuu 1 rubl.
viimasel " 1 " "	aasta — 11 rubl.
keskmisel " 6 " "	Maal 1 kuu — 50 kop.
l. har. asut. 20 f. "	aasta — 5 rubl. 50 kop.

© Kirjast. ühisele liikmetele ja kollektiividele 15% odavam.

Nr. 29 (2229)

Reisipäeval, 5. veebruaril 1925

8. aastaläit

Kas uut sõda oodata?

Greeka-Türgi vahelõrderatvoneb.

Berliinist, 2. veebr. Greeka-Türgi konflikt, mis tekkis Greeka patriarhi Konstantinoopolist väljasaatmisega, teravneb. Greeka ajalehed teatavad avalikult Greeka sõjaväe valmisolekust Greeka vaimulikkude õiguste kaitseks välja astumiseks. Walitsuse poolametlik leht teatab, et Türgi sõjavägi on Greeka omaga võrreldes tühine. Pariisi lehed arvavad, et Greeka seljataga tema waenus Türgimaa vastu seisab Inglismaa.

Belgradist, 3. veebr. Greeka saadik pööras Jugo-Slaavia valitsuse poole palwega mitte ära ütelda ühisest väljasaatmisest Wjeleniski patriarhi kaitseks.

Athenast, 3. veebr. Greeka ministrite kabineti koosolekul ähwardas sõjaminister omalt kohalt lahkuda, kui walitsus ei nõua väljasaadetud patri-

arki Konstantinoopolise tagasisaatmist. Tema rõhutas, et muul teel ei wõi küsimise lahendamise Greekat rahuldada. Kui see nõudmine tagasi lükatse, ei tohi ja ei wõi Greekamaa sõja eest tagasi kohkuda.

Pariisist, 3. veebr. Prantsuse, Inglise ja Itaalia walitsuste wahel peetakse läbirääkimisi seisukoha mõtmiseks Greeka-Türgi konflikti asjus.

Patriarhi väljasaatmine on Türgi järeleandamine asi.

Pariisist, 3. veebr. Türgi saadik Pariisis Dshewad-bei käis välis- asjade ministriumis poliitilise departemendi direktori juures ja teatas temale jutujamisel, et Türgimaa, patriarhi Konstantinoopolist välja ajades, toimetab oma õiguste järele ja Türgimaa ütles ära juba asja haagi wahelõhtu kätte arutada anda.

Ameerika kapitalistide kawatsused.

New-Yorgist, 3. veebr. Washingtonist teatatakse, et kõige mõjuwam walitsuse liige rahanduse minister on S. N. W. Liidu tunnistamise poolt, oletades, et S. N. W. Liit wõib olla küllalt rikkalikult turuks Sakhamaa tööstusjaadustele, kuna aga Sakhamaa juudab koguda warasid häästegemise maksude katmiseks ainult müües oma kaupaid S. N. W. Liitu, mis ei tekiwa mõistlusest Ameerikaga.

Minister arwab, et S. N. W. Liit wõib olla Sakhamale laialiseks turuks ainult siis, kui esimene saab wäljamaalt laenu, kuid wiimane wõib anda S. N. W. Liidule ainult Ameerika. Edasi, Prantsusmaa juudab teha Ameerikale laenu ainult siis, kui on kindlustatud häästegemise maksude tasumine Sakhamaa poolt. Seepärast on minister normaalse wahelõrre jaluleseadmise poolt S. N. W. Liiduga.

Hindawad S. N. W. Liidu seisuforda õieti.

Wastus totfialal-äraandiate wäljasaatmisel pääle.

Pariisist, 3. veebr. Elnedes parlamendis wastuseletajega totfialist Elnosje wäljasaatmisel pääle, kus wiimane elnäs igajuguste laimujutudega S. N. W. Liidu juhtes, kriiputas sm. Elnosje alla, et kõigi raskuste pääle waatamata jäi Oktobri-revolutsioon Wenemal ilfagi mõitjaks. Elnosje awalbas dokumente ja arwusid, mis näitawad, et S. N. W. Liidu majanduslik seisuford alataja paraueb ja ta ulatab sõjaeelse tasapinnani. Mis puutub kommunistide förwale astumistes, mis uues majanduspoliitikas nähtawale tulewad, siis litwideerib nõukoguwalitlus nad ära kui selleks aeg ja võimalus kätte jõuab.

Tsaari wõlgade küsimus.

Pariisist, 3. veebr. Rahwuslaste leht „Eclair“ teatab, et Prantsuse walitsus on oma Moskwa saadikule Herbettele wolituse annud läbiwaadata kõik nõukogude walitsuse poolt ettepanewad eelplaanid wõlgade küsimuse otjustamises, selle hulgas ka eelnõu, mida sm. Krasin ette pani-Pariisis.

Edasi ütles leht, et kuna S. N. W. Liit ära ütles tsaari wõlgasid tunnistamast, siis rahuldatses laenu omanikke järgmiselt: luuakse jegaühised, millest mõitawad oja laenuaberite omanikud ja nõukogude wolinikud. Oja ühisele otatähedest saadakse nõukogude walitsuselt endiste kahjude tasumiseks. Selle tasumise wiisi juuruse küsimus otjustatakse iga ühise ajutamise juures ühtluse.

Edasi tähendas Elnosje, et nõukoguwalitlus ei ole jüüdi Gruusia jündmistes. Elnosje ütles, on juba aeg käes koku mõtta jeda, palju läheb Prantsusmaale maksma rahwuslaste bloki promofatsooline poliitika S. N. W. Liidu juhtes.

Wõlgade küsimus tuletas Elnosje meelde jeda kihutuslõõd, mida tegi Prantsuse ajakirjandus tsaari laenude hääks. Sarnane ajakirjanduse ülesastumine oli kujuk ainult mõnele õnnelikule. Wenemaa tõelist seisuforda warjati.

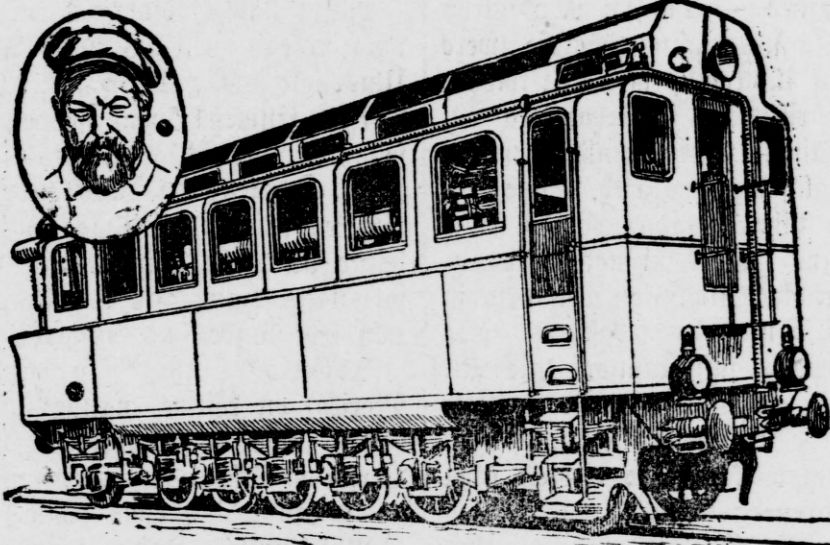
Elnosje lõpetas oma kõne totfialistide poliitika arwustusega, tembeldades jeda jaherdamises mädanenud kaubaga.

Ajaleht protesteerib jarnase eelnõu wastu ja teatab, et tõsised läbirääkimised Prantsusmaa ja S. N. W. Liidu wahel on mõimatud ilma tsaariwõlgade ametliku tunnistuseta nõukogude walitsuse poolt.

New-Yorgi töölisel Leninit mälestamas.

New-Yorgist, 3. veebr. Ameerika töölistepartei poolt kokkufutjutud tööliste koosolekust Lenin mälestuseks mõitid oja üle 5000 inimese. Koosolek kujunes wälja ülijuureks demonstratsiooniks leninismi eest. Kõnebegastusid üles Ameerika töölistepartei juhid, nende seas ka sm. Ruthenberg, jeda hiljuti wangist wabastati.

Mootorwedur nr. 001.

Braegusaja wedurid kasutawad kütteenetist 6—7 protjenti soojust, kuna 93—94 protj. kaduma läheb. Mootorwedur, mis töötas diesel-moot-ritega on kütteenete tarwitamise poolest 4 korda kasulikum. Pääle selle ei tarwita mootorwedur üldse wett, mis eriti tähtis on weeta maakohtadele. Pääle rea proovijõite määrati mootorwedur naftawoiks Grosndist Moskwa.

Meie pildil näeme mootorwedurit ja nende ehitamise juhatajat prof. J. W. Komonossowit.

Kodanlus demokraatiat lappimas.

Töörõhwa esitajaid ei lasta enam riigi ja omawalitsuse asutustesse.

Tallinnas uusi linnawalimisi oodata.

„Riigivanem“ Jaakson on wiimastel päewadel ühes kohtuministriga ja mõne teiste ministritega nõu pidanud. Rõupidamise päewaforras on olnud — „kuidas tähtsada kuritahtluse (riigiwastaste) organisatsioonide poolt riigifogu walimis- tei esitatud kandidaatide nimetirja, nii et see otstarbekohane, aga ühtlasi ka põhiseaduse findla mõttega kofufõlas oleks“.

Pikemate arutuste järele otjustatud, et edaspidi ühtki töörõhwa esitajate nimetirja ühtki wabariigi walimis komisjon wastu mõtta ei tohi. Braeguseid töörõhwa esitajaid ei jaa aga automaatselt seaduse läbi förwaldada, waid neid tuleb „hari-

litus forras“ türmi pista.

Seega kuulutatakse töörõhwas wäljaspool seadust, kellel õigust ei ole oma esitajaid riigifogusse jata.

Omawalitsuste kofhta käiwas määruses tähendatakse, et kui esitawa kogu kandidaatide nimetiri tähtsatakse ja wastaw rühm litwideeritakse, siis tulewad uued walimised, kui wäljalangenud liigete arw teatub protjendist (näit. 30 protj.) üle tõuseb.

Et töörõhwa ühise nimetirja järele Tallinna linnawolikogusse 36 isikut walitud, mis wolikogu üldisest koosolekust — 101 liikmest 35½ protj. wälja teeb, siis tuleks Tallinnas uued walimised ette mõtta, kust muidugi töörõhwas nüüd „seaduslikul teel“ förwaldatud on.

Ennenagemata tormid Inglismaal ja Rootsimaal.

Londonist, 3. veebr. Londoni lähedal paistas tugew tuulepuhang raudtee rongi 40 jala kõrguselt alla. 4 reistjat said furma ja 10 haawata.

Stokholmist, 3. veebr. Lapimaal mõllawad ennenagemata tugewad lume tuifud. Läänud nädalal ei julgenud ühtki kodusst lahkuda. Wõib näha wahetpidamata wõlku ja kuulda müristamisi. Elnatid ei tohi magama jääda, sest lumemaru on ümberlitanud hulk majasid. Ajutused ja koolid on sulutud, telefonitraadid lõhutud. Rahwa hulgas walitseb paanikaline hirm.

Inglismaa kompartei terwitus W. K. P.

Inglismaa kompartei saadab Wenemaa wennalikule parteile revolutsiooniliste tööliste töotuje otjustawalt jatkata Lenini mälestuseks tema tööd, mitte taganedes tema juhtimõtetest. Tema jurnaga leiawad miljonid uut energiat ja tahet mõitluses.

Nõukogude-Poola kaubaleping.

Warsawist, 3. veebr. Poola wälisminister seletas seimi elarne komisjon, et Poolamaa on kaubalepingu tegemise poolt S. N. W. Liiduga, kuna aga algatus lepingu tegemises peab tulema S. N. W. Liidu poolt ehk wõhemalt mõlemate poolt ühe korraga.

Majanduslik sõda Sakhamaa ja Prantsusmaa wahel.

10. jaanuarist alates on majanduslikud wahelõrred Sakhamaa ja Prantsusmaa wahel terawnenud niuõrd, et kannawad täiesti majandusliku sõja iljloomu. Sel päewal lõppes jee tähtaeg, mis wõimaldas Prantsusmaale Versailles lepingu põhjal terve rida fergendusi ja eesõigusi Sakha turul. Kaubanduslikud läbirääkimised, millega algust tehti 5. novembril, pole jeni mingit tagajärge annud.

Alja õige põhjus seisab aga selles, et Sakha prowintside Elfassi ja Lotharingia Prantsusmaa külge liitmisel wiimane muutus põllumajanduslikust maast tööstusmaaks. Kuid Elfassi ja Lotharingia tööstusjaaduseid ei leia omale turgu Prantsusmaal. Rende maakondade tööstus jääb aga seotuks Sakha turuga.

Näib nii olewat, et Prantsusmaa jarnaste tingimiste juures peats üles näitama järelandmisi, sest tema tööstus kannatab tugewasti pääletulewa kriisi tõttu Sakhamaga. Kuid Prantsusmaa walitsus talitab ümberpöördult ning förgendas uut tollitariifi 10, 20 ja ijei 50 ford, nii et mõnel juhtumisel tolliraha teeb wälja pool kogu kauba hinnast.

Sakhamaa wastas jarnase teguwiifi pääle teadaandega, et tal üldje tarwis pole Prantsuse kaupaid ning ära keelab juures enamuses nende kui ühtsusejade sisjeredamise. Oma rauamulla tarbeid rahuldab Sakhamaa Rootsimaal. See teadaanne tegi rahutuks prantslased ja nad panid ette luua ajutist kofkulepet, mida aga jeni Sakhamaa wastu pole mõitnud. Muu seas muutub majanduslik sõda mõlemate maade wahel iga päewaga terawamaks.

Meie „nafta wäerind“.

**Nafta wäljavedu S. N. W. Liidust on suurem enne-
sõjaaegsest.**

„Kelle käes nafta tagawarad, see valitseb maailma üle.“ — 1925 aastal weame meie wäljamaale 85 miljoni puuda nafta-
jaadust. — Wäljaveo suurendamist talistab transport abinõude
puudus. — Tarnis on wastawaid transport abinõusid ehitada.

Kütteained — kiviisüsi ja nafta on praegusaja juurmasina tööstuse „were ringjooksu süsteem“, mis teda toidab, tema wabrikutesse ja tehastesse elu walab, kaima paneb muidu jurnud raud hii glased — masinad. Selle juures peab tähendama, et wiimase paari aastakümne jooksul on nafta ifta roh-
kem ja rohkem kiviisüsi wälja tõrjuma hakanud. Tuleb see sellest, et nafta kiviisüsi palju kasulikum on. Nii näit. täidab üks tonn (62 puuda) naftat nelja tonni kiviisüsi aset. Ei aeroplaani ega automobiili tööstus ei oleks ilma naftata areneda saanud.

Seepärast püüawad kapitalistlikud riigid naftahallikaid oma wõimu alla saada. Naftaallikate omandamise pä-
raft algawad alalised kisklemised, al-
gawad werised sõjad.

Niiwiisi on nafta kapitalistlikule riikidele siht. Kuid see siht on samal ajal ka paremaks abinõuks nende sihtide teostamises. Nii on juba nüüd teada see tõde, et nafta tagawarade rikkused liitlaste käes (Inglismaa, Ameerika, Prantsusmaa) ei etendanud mitte wäikest osa nende wõidus Saksamaa üle.

Nii tähendas lord Curzon ühes oma päälesõja peetud kõnes, et „liit-
lased ujusid wõidule nafta lainetel“.

Nafta pärast on kateldud, nafta pärast kateldakse, kuid pää katelus sel-
jab alles weel ees. Selle põhjuseks on nafta wähejus. Nafta tagawarad on piiratud kuna nõudmine selle jä-
rele alataja kasvab.

Nii on Ameerika geoloogid wälja uurinud, et maapõues on üldse 57 miljardi barreli naftat (barrel ehk tünn on 7 ja üks kolmveerand pd.).

Nafta ümbertöötajateks on maail-
mas praegu neli riiki — Ameerika Ühisriigid, Mexiko, S. N. W. Liit, Persia. Esimesel kohal nende hulga-
st seisab N. N. W. Liit, kus jm. Lo-
mowi andmetel on ainult praegu töö-
tawates raionides (ilma uuesti üles-
leitud allikateta Turkestaanis ja mu-
jal) nafta tagawarad 8 miljardi bar-
reli (ehk umbes 65 miljardi pd.).

Ameerikas (juure arwatud ka Mexiko) on kütide naftaallikate rik-
tused üldse 8—9 miljardi barreli. Persia ja Türgi tagawarad ulatavad 5—6 miljardi barreli päälle.

Mis puutub nafta jaagisse, siis jaadi 1923 a. Ühisriikides ja Mexi-
kos 900 miljoni barreli ja S. N. W. Liidus 40 milj. barreli.

Mil määral rahuldab aga see jaat tarvitamist?

Wiimase kahelümne aasta jooksul ei ole Benemaal nafta ja naftaja-
duste tarvitamine tõusnud, waid on kütunud 450 miljoni puuda ümber aastast. Ühisriikides on aga nafta tarvitamine sama aja wältel üle kümne korda kaswanud. Kuna warem jääl 500 miljoni puuda tarwitati, tarwi-
tatakse nüüd üle 5 miljardi puuda aastast.

Need arwud kõnelewad selget feelt. Nad ütlevad, et kui nafta tarwita-
mine Ameerika Ühisriikides sama hooga kasvab, siis hakkab Ameerika juba lähema 10 aasta jooksul oma naftast puudust tundma, Ameerika walmistus ei suuda enam tarwidust katta ja Ameerikal jääb ainuke tee üle — oma tarwiduste katmiseks naftat siise we-
dama hakata.

Sarnasel juhtumisel hakkab nafta

wäljavedaja osa etendama Persia ja eestkätt S. N. W. Liit oma rikkalik-
kude nafta tagawaradega.

Ja nagu ettevalmistuseks jellele tulewikule kasvab S. N. W. Liidu hafta wäljavedu juba praegu, kasvab aast-aastaga. Nii weeti 1923—24 a. S. N. W. Liidust wälja 45 miljoni puuda naftat, s. o. 80 prots. meie ennesõjaaegsest wäljaveost.

1924—25 aastal on meie nafta wäljaveo plaan kindlaks määratud 85 miljoni puuda päälle. Sellest ar-
wust on juba ette ära müüdnud 63 m. puuda, s. o. 74 protsenti (juba roh-
kem, kui meie enne sõda wälja wedasime.

Metallitööstust tuleb rahwam. arenemise kõrgusele tõsta.

Meil ei ole üks ehk teine tööstusharu mitte alati ühel kohal, waid just wastu-
otja: täna seame meie esimesele kohale kiviisütööstuse, homme puuwillatööstuse ja ülehommeme wõib olla laewaehituse.

Unpi esimestel aastatel pöörasime meie pearohku kütteainete harude päle, sest nägime ette kiiret tööstuse jalule-
seadumist, mis palju kütteainet nõudis.

Nüüd, kus need harud juba fogu majanduse tajapinnani on tõusnud ja wiimastest ifegi ette jõudnud, wiime meie raskuse keskpunkti metallitööstuse päälle.

See on sellega seletaw, et meie sar-
nase filmapilguni oleme jõudnud, kus meie enam edasi sammuda ei saa ilma keskumise ja fagedasii ka põhjalise remou-
dita, mis metalli nõuab. Kuid see on weel wähe. Paari aasta pärast jõuame meie uue tõusuni — tekstiilitööstus seab meie ette juba tõfised nõudmised, elu-
hoonete ehitamine on kasvama hakanud ja sellel kasvamisel ei ole peatuft ette näha, põllumajandus nõuab riistu ja masinad, laewade ehitusele on talus pandud ja see laieneb iga aastaga. Seega on meie ees ülesanne — tõsta metallitööstust fogu rahwamajanduse tajapinnani.

Seni sulatame meie terast ainult 20 prots. ennesõjaaegsest, kuna fogu tööstus on jõudnud juba 50 prots. Et metallitööstus sedawõrd maha on jää-
nud, on ta wäljatöötamine fogu riigile tähtsusetu. Seda tõendawad meile järg-
mised andmed: Juba 1924 a. 1. detf. oli „Sugofital“ oma aasta walmistu-
sest 87 prots. ette ära müüdnud, llural müüis ette 76 prots., Leningradi masina-
ehituse trust oli 1. jaanuaris ette müü-

Minusefeks „tumedaks täpeks“ sel-
lel nafta wäerinnal on transportabi-
nõude puudus.

Seepärast ongi wiimajel ajal aja-
kirjanduses küsimus üles tõstetud — kas ei oleks meil wiimane aeg oma naftaweo laewade ehitamise päälle mõ-
telda. Praegu on weel aeg, warfi wõib see hilja olla. Ühes laewade ehitamisega kawatsetakse ehitada ka nafta juhetorud Grosnõi ja Bakust Mustamere kaldale. Suudame meie seda kawatjust teostada, tõstame meie oma nafta wäljavedu sarnasele kõr-
gusele, millest tjaari ajal keegi unis-
tadagi ei julenud. R. T.

nud fogu oma aasta produktifooni, Lõuna masinaehitamise trust 85 prots.

Ka nii on kütide suuremate metalli-
trustidega. Nõudmine metallijaaduste päle on õige suur. Kui meie seda ei rahulda, siis peatub meie rahwamajan-
dus oma edenemises. Kui aga metalli-
tööstuse walmistust suurendada, siis on tarwis raha tooresainete, materjaalide, kütteainete ja tööpalga täiendawaks wäljaandmiseks.

Rahwamajanduse nõudmiste arwesse wõttes on otustatud metalliwalmistust täna-
wa 40 prots. wõrra suurendada. Kuid sellest oli weel wähe ning wiimati otustati walmistust weel 15 prots. wõrra suurendada.

Waevalt jatkub aga ka sellest suure-
damisest ja nähtawasti tuleb programmi weelgi suurendada.

Metallitööstus on wiimastel aastatel õige tublisti kasvunud. Nii sulatati terast:

1920—21 aastal —	7,0 miljoni puuda
1921—23 „	10,5 „
1922—23 „	18,3 „
1923—34 „	40,5 „

Wõimalused on õige suured.

1923—24 aastal olid töötawad teha-
jed kindlustatud ainult 38 prots. 1913 aasta normist, 1914 aastal aga umbes 60 prots. Muidugi ei ole see weel ei tea kui suur. Wäilegi on meil weel palju seiswaid tehaseid.

Metalli on meil õige tihedasti tarwis. Metallitööstus on õige maha jäänud. Maha jääda aga metalli tarwitamises ta edaspidi, seda meie enam ei saa. Seepärast pööramegi meie selle küsimuse päle nii palju tähelepanu. W. S.

Bigum-Puujalg.

Marlin Andersen-Nexö.

Tõlkinud K. Dixi.

Ja Bigum rõõmustas nii, et oma püssi haaras ja otse õhku paugutas. Kolm korda laskis ta niiwiisi otse sinetawasse taewasse. Hurraa! Nüüd tuli tasu ta aususe eest. Tema wõtab teda! Waatamata puujala ja muu päle, tema wõtab teda: — ja päle selle oli ta juba kord mehel, see on tunnistuseks ta elujõust.

Wäikeste soliidsete sammudega, tehes üks ja kaks, mõttes, sammus Bigum linna; ta tahtis minna rätsepa juure ja tellida omale uued riided — pulmariided. Mitte sinisest tondi nahast, waid päris düfelist. Wõi on kammgaar weel ilusam, ta tahtis küsida rätsepalt. Siis õpetaja juure ja wiibimata tellida mahakuulutamist. Kuid enne peab ta ju ometi minema ja lese ristimi-
setunnistust wõtma; sellejuures wõiks teda ka natuke waadata.

Kui Bigum sisse astus, istus Anje Peters, suur ja tugew, kangastelgede taga ja kodus lõuendit. Milline naisterahwas, no-no! Bigum rõõmustas salakesi iseeneses, kuid wäliselt oli äärmiselt tagasihoidlik ja kadus niipea kui wõi-
malik. Ululitsal pidas ta siiski iseenesele toreda kõne.

Kui esimene mahakuulutamise päew kätte jõudis, läks Bigum kiriku; ta tahtis jälgida, kas asja nii aetakse, nagu tarwis. Papid hoiawad häämeelega igal juhtumisel tekstis kokku, kuid käesolewal juhtumisel ei tohi ühtki sõna kär-
pida. Teisel mahakuulutamise päewal läks ta Bundtarmenisse, et pruuti enesega kaasa wõtta: rõõmustagu ka tema wähe.

Amm kostitas teda kohwiga wärskest praetud rukkist ja Bigum jõi kaks tassi wäheste jao

wiinaga. See oli maitsew, isegi kuradi maitsew; ta leidis ainult, et Anje haruldastelt raskelt ühe ialaga astub, kui ta oma puhkepäewa riietes tuppa astus. Silmapilguks oli ta kurwastatud, kuid unustas kõik kohe oma rõõmus, pimestatud tema suurepärasusest. Ta oli nagu parkas täispuhutud purjedega, nägi wälja nagu «Al-
batros» enne uppumist. Milline naisterahwas, no-no!

Wilistades astus ta treppi mööda alla, kuna Anje Peters taga tuli. Ta ei tõstnud riiteäärt üles, kuigi selle pärast peaaegu komistas. Kuid wiimasel astmel pidi ta riideid wähe üles tõs-
ma, sest siit läks läbi mustawee renn. Ja siin langes Bigumi pilk ühe ta jala päle — kõwer-
jala päle!

Waiksest näitas Bigum oma karguga selle päle, kuna Anje unustas ülestõstetud riide-
äärt alla lasta; ta naeratas kohmetanult. Bigum pööras aga ümber ja traawis kodu oma onni. Ah, sa tõbras!

Kõige oma enesearmastuse juures ei kannat-
anud ta wigaseid, eriti lombakaid. Nüüd on aga saatust temaga sarnase tüki mänginud! Ta oli kõwerjalg, eeskujuline kõwerjalg! Ta wedas teda ninapidi, peitis, warjas häbematuft!

Mõttes toetas ta oma onni nurgale, pilk tühjuses, kuni wiimaks iseeneses petetud ar-
mastajat, lõhkenud südamega nägi. Siin selgi-
nesid ta silmad; ta komberdas onni ja hakkas looma. Salajase rahuldustundega märkas ta, et kunagi warem ei olnud petetud arm wäljenda-
tud nii ilusti, nii kaasakiskuwalt.

Pärlitest kastetud hiilgawad rooside nappudes, Selged, kui briljandid roosi woodil. Liblik jõi lõhnawat niiskust. Gurkemeie!

Kuid uimastatud joogist ta hüppas ja kargles, Kastetilga punaseks ta südamewari wäris. Gurkemeie!

Selle poeesiaga oli öeldud kõik! Weel sel ajal, kui ta luuletust kirjutas, lendas ta wiha õhku, auras ära ja lõppude-lõppuks jättis ene-
sest ainult hääsüdamluse järele.

Kõwerjalgsus, halastaja taewas! Selle juures wõib ta aga wäga hääks inimeseks olla. Mui-
dugi, ta waikis oma puudusest, kuid kas ta ei taht-
nud ka tema esialgu sedasama teha? Kui õn-
nelik tundmus wõib aga olla, kui ta päle lau-
lamist tema kinga kätte wõtab ja järele waa-
tab, mis sinna sisse on topitud! Kui ta warem tema kinga oleks näinud, oleks ta kergesti wõinud öelda, et ta lonkab. Kuid nagu kiusa-
tuseks ei juhtunud seda kunagi.

Ja Bigum oli uuesti õnnelik eelolewast ajast ja unistas omast õnnest.

Pulmapäewal juhtus midagi, mille pärast peaaegu kõik luhta oleks wõinud minna. Rät-
sepa õpilane tõi sinised riided ja Bigum hak-
kas kohe kirikusse minekuks riidesse panema. Siin — o, õnnetus! — leidis ta äkki, et rät-
sepp ei ole mitte seda püksisäärt lühendanud.

Kuid Bigumil ei olnud mingisugust tahtmist pruuti kaotada. Ruttu otsustas — ajas püksid jalga tagumikuga ette poole. Muidugi ei olnud see just ilus, paistis nagu oleks tal rippuw kõht, kuna taga seisukord weel hullem oli. Ei olnud see ka praktiline, — aga, küll ta käib.

Ja ta läks. Kõige naljakam oli see muidugi päältwaatajatele, weel enam naljakam kui see-
kord, kui rootslane Anders altari ees seisis ja niipea kui õpetaja tema käest midagi küsis, wastas: «ja, kurat mind wõtaks!»

Ja Bigum-Puujalg laulatasi Anje Petersiga, keda harilikult nimetati Anje Kõwerjalg.

Kuid nad ei olnud weel kuigi kaua paariks, mitte niigi kaua kui tarwis hää lõuna seedimi-
seks, kui juba üks-teist tundma õppisid. Asi seisis nimelt selles, et Anje oli harjunud hää

Seisuford Poolas

junnib teda hääd wahetorda alles hoidma S. N. W. Liiduga.

Balti riitide nõutoguvastase liidu plaan läks nurja. See nurjaminek olench juuressti Poola eitarva seiutuhaga igafuguste Wenemaa wastu sihitud õnnemängude wastu.

Sarnast murrangut Poola poliitikas on mitu forda seletanud Poola välisminister oma rohkearvulistes kõnedes, kus ta alati alla kriipjutas oma rahuplaanidele S. N. W. Liidu suhtes. Tõdes jügarat tumardust Chamberlaine ees, tähendas Poola välisminister, et Poola peab iseseisvat poliitikat ajama „Wene küsimuses“, sest Poola-Wene ühine piir on tuhandad werstad piki ja sarnasel juhtumisel ei jää muud nõu üle, kui peab katsuma S. N. W. Liiduga hääs wahetorras olla.

Igapugune kottupõrge Wenega oleks Poolale jaatuslikuks. Ta elab praegu kriisi üle kõitidel aladel; tööstus ei tööta peaaegu sugugi turu puudusel, kaswab tööpuidus ja ühes sellega elufallidus; riigikassja on riigi eelarwe sejab püsti ainult wälistlaenude abil. Poola riigihooone pratiub juba praegu ja iga kottupõrtamine S. N. W. Liiduga wõiks selle hoonetese täiesti tolmuts muuta.

Järjelbus on siit selge: S. N. W. Liiduga ei wõi halwas wahetorras olla, tuleb wõimalikult sõbralikum wahetord ja tule seada.

Rahulitluse wahetordade arenemise pääle waatamad lootusega ta Poola taubandus-tööstuslikud ringkonnad. Lõdvi riidewabritandid teatawad, et nad kottupõrtamistest pääseda wõiwad ainult turu leidmisega Ukrainas ja Walge-Wenes. Warsjawi panturid ja kaupmehed arwawad, et transiit Lääne-Euroopast läbi Poolamaa, parandab nende seiutorda. Dombrowi taewaduse omanifud kõnelewad metalitööstuse edene-mise wõimalustest, kui nende jaadustele nõutogude turg awatakse.

Kõik need põhjused junnibwad Poolat sõbralikust wahetorrast Wenega kõnelema.

Kuid waatamata nende tõenduste pääle on Poola poliitika meie suhtes ifta weel tase otjaga. Jasciifitid ollused ei jata oma nõutoguvastaseid sepiitjusi ja neil ringfondadel on õige tihi juur mõju walijuses, eriti sõjaminister Sigorski pääle.

Eiasti ei ole aga tahilant, et Poola on junnibud S. N. W. Liidule majanduslikult ja poliitilijelt rohkem lähene-ma.

T—lt.

Ninus põllumajanduslik mats taotatakse ära.

Ujemele seatakse fissetuletumats.

„Edasi“ kaastöölise jutujamine S. N. W. Liidu rahwakommissariaadi põllumajanduse matjude walitjuse juhataja sm. M. Liffichüiga.

Ujafirjanduses ilmutid juba teated riigi matjumatitjuse kawatjusest kaotada ainust põllumajanduslikku matju ja fisseteada selle asemel fissetulekumatju. Praegu tehakse selleks eelbõidid riigi matjumatitjuse ja Liidu wobariifide rahanduskommissariaatides. Pääle selle töötatakse seda küsimust erilistel rahandustegelaste nõupidamistel.

Jutujamises meie kaastöölisega nende tööde tagajärgebe suhtes, tähendas S. N. W. Liidu rahanduskommissariaadi põllumajanduse matjude walitjuse juhataja sm. Liffichü:

— Rohkadel wõetakse meie ettepanekud terwena wastu. Eriti wõeti üleutrainalijel rahanduslikul nõupidamisel meie põhilauied täielijelt wastu.

— Misjugas mõttes kawatsetakse uuendust läbi wiia?

— Meie püüame talupoegade matjusid fergendada. Mats tuleb üldse vähem kui tänapuue. Iga majapidamisel tuleb matju matsta oma fissetulekute järele.

Sissetulekute alla rehendamise fissetulekud maast, heinamaast ja igajugu loomadest. Nende fissetulekute hallikate järele jaame meie teada umbes 85 prots. talupoegade tõelistest fissetulekust. Matju alla pannakse ta kõit fissetulekud, mis talupoeg kõrwalt saab.

Igale talupojale antakse matjuleht kätte ja ta tähendab sinna oma fissetulekud üles. Talupoja poolt üleskirjutatud fissetulekute järele rehendamise üldliidulise matjutabeli järele matju juurus wälja, mis teatawal talupojal matsta tuleb.

Kawatjetaw süsteem on täiesti lihtne ja selge. Talupoeg wõib koke täpselt wälja rehendada palju tal matju tuleb matsta.

— Misjugasid fergendusi antakse teh-wematele talupoegadele?

Rehewemad majapidamised wabastatakse täiesti matjust. Seatakse fissetulek farnane matju alamäär, mille järele matjust wabanewad umbes 6 miljoni talupoegade majapidamist.

— Misjagune saab mats olema talupoegade mitmesugustele liitidele?

— Mats wiidatakse nii läbi, et rehewematele talupoegadele järgnewad tehmised talupojad matjus fergendusi saawad.

— Kuidas jagatakse matju riikliku ja kohaliku eelarwe wahel?

— Juureliha kohaliku eelarwe jaoks ei wõi fogu liidu ulatuses mitte üle 50% olla, praeguse 30—37% asemel. Mis puutub juurelijandusesse, siis läks tänapuue juurelijanduse üldisest summast — 90 miljoni rublast, ainult 45 miljoni rubla walla tarbete rahuldamiseks. Nüüd lähew aga fogu juurelijandus täiesti waldade wäljaminekute kätte.

— Kas fissetulekumatju küsimus lõpu-likult wälja on töötatud?

— Waieluseküsimusi, mis lahendusi ootawad, on praegu weel õige palju. Nad puudutawad nii fissetulekute üldist summat, matju alla käima fissetuleku wälja-rehendamist, põllumaa matju alla pane-tut, selle juurust jne.

Selleks, et fissetulekumatks wõimalikult õiglasem jaoks, püüame meie waieluse all olewaid küsimusi õige laialdajelt läbi töötada. Seepärast ei tehta põllumajandusliku matju küsimustega tegemist mitte ainult rahwa rahanduskommissariaadis, waid ka paljudes teistes asutustes.

Meie loodame, et kõitide osawõtul forda lähew matjude küsimust tulewaks aastaks uuendada wastawalt meie poliitika tülal.

W. K. P. Leningradi kub. 21. konverents.

Sm. Gordoni aruanne mandaatkommissiooni tööst.

Mandaat komisjon finitias 716 man-daati otjastama ja 362 nõuandwa hääle-ga.

Uksfute raioonide järele on liitmete arm järgmine: feftraionis on parteiliitmeid 13.142 in. Moftwa-Narwa raionis 15969 liiget, Wolodarski raiooni — 8.464 liiget, Wiiburi poole raionis — 7.510 liiget, Petrogradi poole raionis — 5.649 liiget. Kroonlinna raionis on partei liit-meid — 2.486 liiget, Leningradi kreis — 2.261 liiget, Kingisepa kreis — 525 liiget, Lodeinoe Pole kreis — 323 liiget, Dudoma kreis — 450 liiget, Troitski kreis — 2.169 liiget, Wõtegorsti kreis — 180 liiget, Luuga kreis — 668 liiget, Wolhomi kreis — 1.020 liiget. Nii oli Leningradi kubermangus parteiliitete üldine arm kuni 26. jaanuarini — 69.172 inimest.

See arm ei ole aga päris õige. Siin on arwestatud kõit need liitmed, kellel juba partei piletid kaez, kuid on weel hull liitmeid, kes kollektiivide poolt wastu wõetud ja raiooni komiteedes finititunud, kuid ei ole weel partei piletit kätte saanud. Neid liitmeid ka arwesse wõttes on meil Leningradi kubermangu organifitioonides 85 tuhat liiget. Muudugi, meie ülesanne on seda arwu lähemal ajal kuni 100 tuhandeni tõsta.

Nüüd pöörame konverentfi koosseisu poole. Raisterahwaid on konverentfil 95 in. ehk 13%. Parteis olemitse festuse järele on: enne 1905 a. liitmeid — 30 in., 1905—7 a. — 31 in., 1908—11 a. — 18 in., 1912—16 a. — 57 in., 1917 a. — 148 in., 1918—20 a. — 362 in., 1921—23 a. — 48 in., 1924 a. — 21 in. Põranda all töötanud liitmeid on jaaditute hulgas 136, f. o. 11%.

Revolutjioonilise tegemise pärafi kan-natada jaanud on 234 inimest ehk 39%.

Töö ala järele on jaaditud töölised töö-pingi tagant — 123 ehk 17%, partei töölisi — 373 ehk 52%, ametihijuste töölisi — 33 in., nõutogude ja majandus töölisi — 133, sõjawälaj — 32, õppu-riji — 21 inimest.

Sotfialse seiuse järele: töölisi — 421, ehk 69%, talupoegi — 122 ehk 17%, tees-nijaid — 102, ehk 14%.

Rahwuse järele on: wenelasi — 582 jaadit ehk 81%, lätlasi — 26, eestlasi — 17, juute — 47, armeenlasi — 6, leedulasi — 7, poolalasi — 17, soomlasi ja teisi rahwuseid — 14.

Konverents finitias mandaatkommissiooni aruande.

lõunaga, kuna Bigum lihtsaga rahul oli. Kuni Anje seedis lõunat, mida annud ema pulmalaua taga, oli kõik häa. Kui ta aga uue lõunasoogi tarwidust tundma hakkas, Bigumi sahwris aga midagi ei olnud, muutus ta nõudlikumaks.

Bigum pidas toitu armastaja paarile midagi teisejärguliseks ja püüdis tarwitada oma wana proowitud abinõu — manitsust. Kuid Anjele mõjus manitsus palju vähem kui kõhule. Ta katkestas teda poolelt sõnalt ja nõudis midagi süüa, ja kui Bigum näo tegi nagu ei kuuleks ta midagi ning oma noomimist jatkas, sattus naine marru. Selle pärast haarasid nad kaks korda üksteisel juukstest kinni, kuid õnnelikult juhtumisel oli ta mõlemil korral istuwas seisukorras ja seepärast oli ülekaal tema pool.

Pääle teist lüüasaamist ei hakanud naine enam temaga jõudu katsuma, kuid selle asemel hakkas nüüd huluma ja waljusti sõimama. Bigum ei wistanud mitte ühe sõnagagi, sest pidas seda oma alanduseks; kuid haaras wiuli ja sundis seda wäljendama naise hulumist ja nuttu.

Kord juhtus nende wahel eriti äge sõnawahetus. Anje nuttis ja tegi kibedaid etteheiteid, Bigumi poogen kritseldas siia ja sinna wiulit mööda. See ärritas ikka rohkem ja rohkem Anjet ja lõpuks hakkas ta waljusti huluma. Kuid kohe wõitis Bigumi wiul samasuguse kõrge tooni.

— Sinuga ei saa ükski inimene elada! Ma ei suuda enam kannatada! — karjus ärritatud naisterahwas.

Äärmiselt wihasena jooksis ta kallast mööda merele — Bigum oma wiuliga kaenla all komberdas talle järele.

Anje astus merde, et selle sügawuses oma kannatustele lõppu teha; Bigum jäi aga kaldale ja toetas oma kargu najale. Kaldaäärne oli

lai ja madal, Anje läks ja läks. Wiimaks jõudis wesi talle rinnuni — weel paar sammu ja ta wabaneb kõigist muredest.

Kuid miks seisab Bigum nii liikumata, nagu ei puutuks see teda sugugi? Aeg oleks nüüd katset teha tema päästmiseks. Muidugi see tal ei õnnestaks, sest niipea kui ta temale läheneb, astub ta kohe paar sammu, et kaduda. Kuid wähe armastust oleks ometi talle õnnistuseks, nüüd, kus ta elust lahku! Mõttes seisis ta siin ja külmetas ikka rohkem ja rohkem, kuid Bigum ei liigu paigast. Siis parem, kui ta kõigele lõpu teeb. Ta tahtis astuda paar wiimast sammu, kuid selle asemel pööras ümber ja läks tagasi. Kuid nüüd awaldas Bigum elumärke; ta wiskas wiuli eemale ja astus ise wette. Tanu jumalale! Tähendab mees ei wi-hastanud suuremat tema üle. Anje sammus rutem talle wastu, kuid Bigum tõstis kargu ja lõi teda ning hakkas siis samm-sammult teda tagasi ajama, kuni wesi kõrini ei ulatanud. Siin hakkas naine meest paluma, et see talle waeale elu kingiks — palus nii ärdalt, et Bigum wiha armu wastu wahetas.

Kui nad uuesti randa jõudsid, Bigum, harales wiulit, marssis nagu pulmarongis oma naise ees, mängis wiulil marssi ja luuletas selle juure kohe teksti:

Naine mul tahtis uputada,
uputada,
Tuli tal aga taganeda,
taganeda.

Wees käimisest külmetasid mõlemad; tuli woodisse heita; siis lebasid mõlemad kaks päewa ja kaks ööd, selg selja wastu laial woodil. All põrandal wedelesid puujalg ja kõwerajala king haruldases üksmeeles, kuna mõlemate abikaasade wahel oli, nagu kaheterane mõök, sellimatuse waim.

Kolmandama päewa hommikul pööras Anje wähe oma pääd ja Bigum wähe oma ja mõlemad naeratasid ühel ajal. Uuesti ja uuesti pöörasid nad, kuni wiimaks ei sulanud ühte abielu kaisutuseks.

Kuid pääle jää murdumist läks kõik libedalt. Igauks neist tahtis üles tõusta ja teisele lodjapuu teed walmistada; ja warsli istusid mõlemad woodi äärel ja lobisesid, samal ajal kui Bigum Anje kõwerajala kinga kinni nõoris ja wiimane mehe puujalga külge passis. Ah need armsad, armsad wäikesed puudused! Et nad nende pärast kordki weel üksteisele etteheiteid teeksid! Just nende tõttu olid nad eriti armsad üks-teisele — nimelt see eraldaski neid teistest inimestest.

Oli nii, nagu oleks üksmeelsuse waim ise nende maija asunud. Neil ei olnud peaaegu tarwiski üksteisega kõnelda, nii olid nad ühinenud. Juba enne hommikusööki oli tondinahast püksid ostetud, Anje lõikas ühe sääre mütsi jaoks ära ja õmbles raniisa wanadest pükstest ja selle järele pakkis Bigum raniisa ära. Ja kui päike pääkohal seisis, läks abielupaar oma ringreisule — kewadele wastu. Kuhu nad ilmusid, sääl jätsid talupojad kündmise pooleli.

— Nüüd tuleb suwi, — ütlesid nad just nii, nagu öeldakse toonekurge nähes.

Sellest ajast pääle ei olnud abielu rahwa elu ühegi warjagagi warjatud — nad olid nagu loodud üks-teisele. Bigum mängis ja Anje laulis ning nad käisid mööda saart risti ja rästi.

Kui aga Bigum wäsis, wõitis Anje tema raniisa aset täitwad püksid oma õladele.

(lõpp).

Klubi hoogtöö.

Meil on praegu kättesaadav klubi kaheksaosaline. Kas oleme selle läbi viimiseks juba midagi teinud? — Juba peab iga klubi liige, kui ta ühiskonna tegelane järele mõtlema.

Tegelikult ei ole mitte vähe selle üle kurdunud, et klubi tööd laialdasel hulgal tarvilisel määral ei ole. Kuid siin ei saa leppida palja kurimisega, vaid tuleb otsida põhjuseid, mis on siin takistuseks. Kas ei ole meie juutunud klubi tööd nii üles seada, mis vastaks olemasolevatele nõuetele, või ei ole klubi meile enam tarvilikud?

Kui üks kui teine küsimus laeab vastata, ei see on ebakõla.

Etteots: klubi on meil tarvilik, laialdane määral on neid ise ellu kutsunud ja töötanud praegu ühes kohas suurema, teises vähema eduga — just nii, nagu kohadel juhtuvalt jõudusid leidub, järelelõpetuseks ei ole.

Kui meie aga igalpool klubi ei ole juutunud kõiki nõudeid, mis üles seadime, täita, siis on see ise küsimus ja nimelt jõudude küsimus. See on valus koht, peaaegu igalpool, kuid meie teame ka seda, et jõudusid kufagilt võtta ei ole, vaid neid tuleb kasutada. Ja klubi on ühes kasvatustehaseks, see on ta otsekohe ülesanne. Sellest ülesandest, mis klubil täita on, peab iga klubi liige laialdasel hulgal, ühikult töötama. Siis kaovad need nurisemised, et klubi midagi ei paku. Pange käed külge ja looge tegemus nii, et ta kõigile arene-mise võimalust annaks.

Sellest oleksime need küsimused lahendanud. Kuid juba praegu võime ütelda, et kõige nende puuduste päale vaatamata on klubi juure tööd masšide arendamises teinud ja teemad s.d.a ka edaspidi veel viljakamalt ja seda siis, kui meie kõik suudame ehk vähemalt tahame klubi tööd tähtsusest aru saada.

Käesolev klubi kaheksaosaline peab tõukeks olema tulevasel tööle. Meil paar nädalat peavad tooma uusi klubi liikmeid ja tegelasi juure. Peavad näitama tegelikult, et meil on tarvidus nende, kui õpetajate, järele, kus päale peame tööd endid arendama lüheme.

Igaüks meist peab omale küsimuse üles seadma: kas oleme kiivenud või liigume edasi. Loomulikult tahame liikuda, ajaga kaasa sammuda. Meie näeme ja teame, et ükski asi ei ole paigalpidu, vaid on alati liikumine, muutmine ja arendamine. Kas edasi ehk tagasi? Ja kes meie jaoks tahaks tagasi minna, maha jätta praegusest arendamisest. Vist mitte keegi. Siis ruttame kõik tegemusse!

Sellest on veel vähe, et ainult klubi liikmed astume, vaid tarvis on kogu tegemusest osa võtta ja oma energiat panra kasulikele tööle — ennat ja teist arendades.

Vanad kodanluse klubi võid haridusjelt, kuidas neid nimetati, ei annud seda. Nad ei võinudki anda tööraha walgust, sest see käis nende põhimõtte vastu. Nüüd oleme aga ise peremehed ja näitame, et meie oskame seda ka tarvitada, millest meid ennem kuulupidujaga eemal hoiti.

Teadus on jõud, teadus on sõjariist ja seda peame meie omandama. Vastasel korral ei suuda meie riigi ülesehitamist tööd osa võtta.

Tõmbagu klubi hoogtöö kaheksaosalis wärskeid jõudusid ühiskondlikule tegemisele, siis hõwitame ühikult veel need wäärnähitud, mis siin-jäl kodanliku ilmaorras pürit olewat parandused on. Sest need takistawad meie edenemist.

Meil on wanad ülesanded, aga neid tuleb ellu wiia. Kõigepealt peab klubi ehk punane murd saama maaslikseks asutuseks, siis ei jää meie üksi näitemängude juure peatama, vaid leiame teed tõsisema tegemise juure. Paljas näitemäng ei õigusta klubi tegemist üksi. Päädnue ja tähtsamaks tegemiseks klubi töös peab saama aga poliitiliste teadmiste omandamine.

Selle hääbõna all mingu klubi kaheksaosalis läbi.

G. Riri.

Cesti Tööraha Ülikool käesolewal õpeaastal.

Sm. Wallneri ettelanne W. K. P. kollektiivi laiendatud koosolekul 29. jaanuaril s. a.

Raske majanduslik olukord sügisel.

G. T. Ülikoolil, mis looneb kolmest asutusest pedagoogilisest tehnikumist, tööstiste fakultedist ja 3-a. pedagoogilisest kurgustest, on käesolewal õpeaastal tulnud tööd teha äärmiselt raskest majanduslikkude tingimustes. Cesti raskest olid nad läinud sügisel, koolitegemise algul. Kõik need kolm asutust elawad oma rahalisel warustusel. Töö on kõigis ühesugune, kuid hinnatakse mitmet moodi.

Kõige paremas olukorras

asub tööstiste fakultet. Säl oli pühkija kuupääl läinud aasta septembrikuul 17 rubla, nüüd aga oktoobrikuul pääl 28 rubla. Õpetajad said kõik umbes 50% palgafõrgendust. Stipendiumi suurus tõusis aga 100%: 10 rubla päält 20 rublani.

Palgade tõusu ei olnud Pedtehnikumis. Kui ennemalt kogu tööstiskonna pääl anti 1100 rubla, siis läinud sügisest anti meile kõigest 975 rubla. Tuli õpetajate kassajõu loendada ja palgafõrgendusest loobuda. Raskest olukorras olid õpilased. 250 õpilase pääl anti kõigest 45 stipendiumi. Sellest piisame rehkendama 1. oktoobrist pääl. Kuid muude majanduslikkude kulude poolest oli Pedtehnikumi rohkem warustatud kui tööstiste fakultet. Kui mõisime täiendada kabinetide ja laboratooriumide fisejateid püüasime fakultet Pedtehnikumi kullul.

Pedfurfuste olukord.

Cesti raskest majanduslik olukord walitses Pedfurfustel. Säl ei olnud ühtegi stipendiumi, kuna õpetajad said 6—7 korda vähem palga kui tööstistefakulteedi õpetajad. Kui näeme, et majanduslikku tasakaalu meie koolis ei walitsenud. Kõige selle juures tuli katta juurijeld remondikulud umbes 6000 rubla.

Õpilast tuli juure sügisel üle 200. Kõik tähtsü lüesõltamist, korteris ja warustamist. Olukord oli raskest ja kui wäljast poleks tulnud abi, oleks samas olukorras asunud, kui 1921 a., mil paljud õppurid toitsid end alasti korjatud roheliste lehtedega. Tuli pöörata meie alalise aitaja kubermangu partei-komitee poole. Säl leiðime wastutulekut ja nowembrikuul jaadetakse meie olukorra järelewaatamist.

parteiline komisjon.

5 liikmest, kuhu kuulusid ka kutsehariduse ja rahwakommissariaadi esitajad. See komisjon waatas läbi meie ruumid ja õpe-programmid ja otustas, et meid tuleb majanduslikult toetada. Ja olukord paranes õpilaste seiskohalt. Pedtehnikumis hakkasime saama 45 stipendiumi asemel 85 stipendiumi. Mõisime iegi stipendiumi pääl panna meie tehnikumi eelwalmistuse osakonna — pedfurfuste — oja õpilast. Pääl selle hakkame saama Weningrabi kutsehariduse osakonnast 45 kahetäanne rublalist stipendiumi.

Wõlad on faktud.

Just enne talwist kooliwaheajaga saime Moskwa rahwakommissariaadi nõukogu erisummadest 13.000 rubla. Nüüd mõisime kinni katta wõlad niijäeti remondi, kui ka õpilaste komiteele wõlgnewad summad. Mõisime warustada meie kabinette õpeabindudega üle 4000 rubla eest. Eugemietuppa sai juure muretetud üle 1000 rubla eest uue-mat kirjandust. Tööstiste olukord paraneb. Neile saame maksma samapalju, kui tööstistefakulteedi tööstistele. Seda saame seeläbi, et nüüd oleme wälja jaanud umpieksist ajajärgust. Nüüd maksab iga õpilane korteri walgustuse, kütte ja wee eest. Meil jummad lähewad nüüd otsekohe tööstiste pal-kade juurendamisteks, teihelpoolt pidime sel-leks otsustada ka tööstiskonda wõlendama.

Peaegu kõik õpilased

on warustatud stipendiumiga. Wiimase jagamisel peetakse silmas majanduslikku olukorda. Kui saamad need, kelle puudub majanduslik fide kõrwaltpoolt ja täiesti ijeise-wad on, näituseks emigrandid — 20 rubla. Teised ülejäänud aga 15 ja 10 rubla kuus.

Edasi, ülemineks õpetöö juure, peab tähendama, et sügisel kawatsetud mõtted elustada ei jaanud. Tööstiste fakultedis ei jaanud meie neid kawastid seepärast läbi wiia, sest säl puudus sellekohane majanduslik alus. Kuigi palga suhtes oli ta wõrdlemist hääs seiskorras, siis laboratooriumide suhtes ei jaanud parandusi ette wõtta raha puudusel.

Uues kawas seadime oma tööd kõik laboratooriumide ja kabinetide pääl. Põhi-mõtteks oli vähem õpeaineid, kuid õppuri põhjalikumat ijeuurimist ja tegemust. Õpetaja kohuseks on aga seda ijetegemust juh-tida teatud fihis. Uue kawa wiisime läbi täielikult.

Bedtehnikumis.

Siin on iga õpeaine seatud nii, et õppur töötas õpetaja juhatusel kaks tundi ja neli tundi töötas ijeiseiwalt kabinetides. Taga-järjed, mida meie oleme saawutanud läinud kehe ku kohal, näitawad, et iga õpilane meie koolis töötas alles eimest korda. Waremalt meil koolis jarnast töötamist ei olnud. Palawikult töötati ainult enne kawa-dist katset. Nüüd aga muudu tundi tulla ei saa, kui ettewalmistanud selleks ei ole. Õpilaste ijetegemus on tõusnud. Puudu-seb, mis ette tulid oktoobris, on nüüd kõr-waldatud.

Pedfurfusel ei püüdnudki meie uut me-toodi teostada just sel põhjusel, et need fur-fused on liiga lühikeajajälised. Katset teha uue meetodiga, enne kui see meetod oleks end waremalt kufagil õigustanud, polnud mingit mõtet.

Kaks nähtust.

Kui wälja minna meeleolust, võime alla-friipsutada, et need mõlemad pooled, ma-janduslik olukord ja uus õpetus on oma mõju awaldanud meeleolu pääl. Kui oli tööstiste fakultedis õppurist, kes waatastid Pedfurfuste pääl, kui jarnaste pääl, leda-ülemal peab pidama, kuna meie wahet ei teinud ning kõik uued kui wanad olid ühis-katla warustusel ühtemoodi, maksid ainult need, kes stipendiumi said. Juba eelmisel aastal oli üffitud seltsimehi, kes olid selle poolt, et pedfurfante ühis-katlast jödmist ära jätta. Kuid ametühisuse komitee oli teadwam kui enne ning ütles, meie ei luba furjuseid kinni panna õpilaste majandusliku olukorra pärast. Ja niimoodi kindlal poliitikal elatime üle raskustest. Kui nüüd talwist kooliwaheajal mänes õppurid tagasi ei tulnud, siis jäid tulemata mitte majan-dusliku olukorra pärast, vaid et nad juute-lised polnud õpimiseks.

Teine jarnane nähtus tuli esile Pedteh-nikumis. Detsembrikuul, mil majanduslikud raskused kõige sügawamad olid, andsid 29 õpilast teadaandeid, et lahuda tahawad meie koolist, sest kool pole kõrgem õpetus-tus, pole instituut. Koolijuhatus kindlus-tab aga igaühale

kõrgemat haridust.

kes õppida tahawad. Lohkujate hulgas on 20 talupoega. Kõigil nendel olid kallid iplikud, mitte aga üldjuse huwid. Seda friipsutas alla ka sellekohane komisjon, kes asja nurimas käis kufomi poolt. Kuid ükski ei tohi õppida diploomi saamiseks. Kui kindlad klassiwoitlejad peame õppima proletariaadi rewolutsioonilise klassi tuluseks.

S. M.

Kooperatfiooni põhiülesanne.

Weningrabi kubermangu talupoegade wastastiku abiandmise komiteede teise kongressi neljas päew.

Kooperatfiooni kaudu — sotsialis-mile.

Põllumajanduse küsimust arutati neljan-dal kongressi päewal kogu päew. Ette-tandja sm. Panif tõi esile terve rea uusi määrusi walmistuskoooperatfiooni ehituse alal külas.

Põllumajanduse kooperatfiooni küsimus külas — kõneleb etteandja — lähematel aastatel wõtab oma alla teatava osa nõu-kogu wõimu walituse küsimustest. Koope-ratfiooni ülesanne külas — organiseerida laialipillatud talupoegade wäikejed maja-pidamised juurtesse kooperatiiv ühendus-tesse.

Esimeses järjelorras algame ühendamist põllumajanduse ühe oja kaudu. Näituseks organiseerime melioratiiv ühendusi soode kuwatamiseks, piimasaaduste ümbertööta-miseks artellidid, kütistöö artellidid. Algas on ses suhtes tehtud — Weningrabi kuber-mangus on jarnaseid melioratiiv ühendusi mitu jada. See on esimene, kõige lihtsam põllumajanduse kooperatfiooni kujutus. Esi-mene aste üleminekus ühiskondliku üm-bertöötusele, üleminekus kommunismile. Talupojad kaebawad wäikeste maalapikeste üle, mis olla nende waejuse põhjuseks.

Kuid mitte need maalapikesed pole selle põhjuseks, waid wäike kultuuriline arene-mine, mitte oskus, tihti ka mittetahtes ka-jutada kõiki wõimalusi, mis annab koope-ratfioon. On tarwis, et mitte soo ei ju-hiks talupoega, waid talupoeg wõtaks oma wõimuse soo ja teeks temast wiljakandwa põllu. Piimasaaduste ümbertöötamine ja müük artellide kaudu, wabastab talumai-sterahwa püttidest ja pottidest. Meid on waja ümberwahetada masinate wastu.

Walmistuskoooperatfioonide ühenduse loo-miseks on waja aga krediiti ning käpikais-sellega on waja ajada krediidikoooperatfioo-nide ühenduse organiseerimisele. Nende ühen-duste aluswundamendiks peab olema mitte tema oma oja kapitaalid, waid talupoegade liikmete fisejamatjud.

Kooperatfioon on masšide kaswatamine ja nende tõmbamine riigi juhtimise juure. Siia peabki abits astuma talupoegade was-tastiku abiandmise komiteed.

Talupoegade komitee ülesanne on — ühendada kühwa ja keismise talupoja jõu-pingutused selleks, et wastuwaluts panna see ühendus kulakute wägivallele ja kätte saada oma kätte küia ühiskondliku ja ma-jandusliku elu juhtimist. Selles suhtes pea-wad talupoegade komiteed külas sama oja mängima, mis ametühisused linnas.

Ettekan-de kohta mõeti wastu resolutsioon: Talupoegade komiteede püamisteks üles-anneteks kooperatiivsele ülesehitusele on:

- 1) Kehwikute, julaste ja keismiste talu-poegade komiteede tõmbamine mitmeuugus-tesse kooperatiivühendustesse, nii kui: fre-diitühendustesse, piima ja wõimalmistule artellidesse, tarwitajate ühijustesse ja käp-töö ettemõtte artellidesse.
- 2) Üffikute oma liikmete rühmade toeta-mine, uute kooperatiivsete ühenduste orga-niseerimine.
- 3) Algtöökollektiivide (ilma põhikirjata) organiseerimine artelli töös: hobustega we-damises, metsa lõikamises ja teistes töödes.
- 4) Üdistel koosolekutel käpikada ettekan-deid üffikute algkooperatiivide töö kohta.
- 5) Kaasabi andmine kooperatiivsetele organisatfioonidele kirjanduse laialilaotami-ses ja loengute korraldamises kooperatiivse ülesehituse üle.
- 6) Kubermangu kongress palub kõiki koo-peratiivseid organisatfioone anda eesõigust talupoegade poolt organiseeritud artellidele mitmeuuguste tööde saamises üdistel tingi-mistele.

Lähemal ajal ilmus eriraamatuna

G. Sinowjew

„Proletaarne rewolutsioon ja kooliõpetajaskond“

Kõne üldilulisel kooliõpetajate kongressil.

500.000.000 rubl. seisab liikumata.

Selle realiseerimiseks on moodustatud eriline riiklik fond „Reaalfond“.

Peie trustid kaebavad, et neil vähe jooksvat kapitaal on. Nad nõuavad toetust riigilt ja pantadelt.

Igal trustil on aga jooksvas kapitaalis palju farnast oma walmistatud kaup, mis vähe ostjaid leiab, on tooresaineid, kõrvalisi materjale jne.

Reed n. n. „litwideerimata fondid“ moodustavad mõned trustidel pool nende jooksvast kapitaalist.

Sellest, kui ruttu meie trustid sellest raskusest wabanewad, oleneb tööstuse edaspidine edu. Praegu wõtab iga trust oma „litwideerimata fondi“ täpelt arwesse. Umbkaudse kokkuarvamise järele arwatakse, et see mitte alla 500 miljoni rubla wälja ei tee.

„Reaalfondi“ ülesandeks on realiseerida juba „litwideerimata fondi“ ja muretseda niiviisi meie tööstusele tarwisminewat kapitaal.

Nõukogude maalt.

Em. Nõkow Nostowi-Dooni ääres

2. weebr. wiibis sm. Nõkow Bataiskis, mis on 8 wersta Nostowist eemal. Siin astus ta üles töölise ja lähedastel küladest kokkufogunud talupoegade ühisel miitingul. Omas kõnes märkis ta Bataiski teenid wõitluses kontrrewolutsiooniga ja näitas, et Bataiski kannatas rohkem kui teised raionid.

Sõnawõtjad talupojad panid ette lugeda sm. Nõkowi küla autalupojaks. Terwe rida teisi talupoegi kõnelesid rahwafunktsionaride nõukogu esimehele oma hädasid. Siis wiisid talupojad sm. Nõkowi talutarre ja pakkusid hoola-leiba.

Päale Bataiskis wiibimist sm. Nõkow jõudis Nostowi, kus ülesastus mitmetuhandelisel Lenini nim. raudteetöötajate töölise koosolekul.

100.000 rubla tööliselosõ ehitamiseks.

Ekaterinoslawist teatatakse, et anti wälja 100.000 rubla töölise raionis, tööliselosõ ehitamiseks.

Engelsi nim. Saffa maakond.

Odesast teatatakse, et eraldati wälja Saffa maakond 74 rahwarikka keskkojaga, kus sakslased elanikkude hulgas enamuses. Uus maakond nimetati Engelsi nimeliseks.

Lumehanged ärakoristatud.

Lumehanged Saratowi — Astrahani wahelisel teel — koristati. Raudteeliktumine algas uuesti.

Rööpawalmistuse laienemine.

Suurte nõudmistega tagajärjel rööbastele end. Brjanski tehases tehakse kiireid ettwalmistustööd Wessmeri töökoja awamisteks, mille teras läheb rööbastele walmistamiseks.

Mafinateosad Griwani hüdrojaamale.

Griwani jõudsid kaks rongi ehitatava hüdrojaama mafinate osadega, nii kui turbiinidega, generaatoridega jne.

Kulafud furmasid komnooroolase. Kaasanist teatatakse, Wogorobski külas, Tshirpowski wallas furmati külalulakute poolt komnooroolane sm. Pitalew.

Kas wõitwad kirikuanemad ja endised ohwitserid ametiühisuse liikmeteks olla.

Nõukogutöölise keskkomitee seletas, et kirikuanemaid ei loeta usukultuse kategooriasse ning wõitwad wastu wõetud saada ametiühisusesse. Niisama ei keela põhitri ametiühisusesse wõtta endiseid tsaari ametnikke ja ohwitseri. Kuid iga farnase ifiku wastuwõtmisel on tarwis karmi lähenemist igal ühtikul juhtumisel. Wastuwõtmise juures ei nõuta kubametiühisuse nõukogu kinnitamist.

Ajalehtede kadumise kõrvaldamiseks.

Waatomata leepäale, et keskkojast tehakse terwe rida korraldusi digel ajal ja kättetoimetada ajalehti ja agitirjandusi, siis mõnes jaamas wõib tähele panna nende saadetuste kadumist. Kõik see on tingitud korraldust bagaashi wagonist, mille wäljalaadimisel waja terwe wagon läbi forida, enne kui tarwilised ajalehed ja kirjanduse üles leiad.

Rahwa teedekommisjariat pani ette kõigile raudteedele järelewaatada diglase jisse, kui ka wäljalaadimise järele ja kui aja pärast teatada tagajärgedest, ära näidates, millised olid puudused ja mis nende kõrvaldamiseks ette wõetud.

Musammas Leninile.

Suure hulga töölise ja talupoegade juuresolekul awati Taganrogis W. J. Leninile ausamas.

Prof. Fersman riiklikke S. R. W. Liidu raadio asupaikse uurimas.

Eila föitis raadioinstituti direktor, akadeemik Fersman Fergaani oblasti, Sääli uurib ta riiklikke raadio asupaikse, mis läinud aastal üles leiti.

Miljon bandashe.

Kulebanski tehase Nishni-Nowgorobis pühitsete miljoni bandashe wäljalaskmist, 1877 a. alates kuni 1935 a. Miljoniline bandash 42 puuda raske, pandi Lenini autsambale. Bandashe päale on kirjutatud: „Rööpaid mõõda sõidame Nishni juhtimisel sotsialismini.“

Gesti asunikud mälestawad oma juhi sm. Lenini mälestuspäewa.

Meie areneme.

(Wruuda asundus, Kingisjepa tr.).

Lenini surma aastapäewa puhul korraldati meil mälestusõhtu.

Pikemas kõnes peatas sm. Lenini töö ja tähtsuse juures sm. Tuusker. Lastepoolt kanti ette deklamatsioonid jne. Wastati 3 waat. näidend „Päew enne revolutsiooni“.

Edasi leninismi lipu all!

Jõudu teile! Pidulolija.

Edasi leninismi lipu all.

(Sulewi asundus, Kaulaafias).

Lenini surma mälestuspäew wiidi läbi hoogjalt. Kõnelega esinesid terwe rida seltsimehi, triipjutades alla meie kuulsa juhi tööd ja mõtteid töörahwa wabastamise alal.

„Lenin on jurnud, kuid ta elab meiega“, — nõnda ütlesid koosolejad. 22. jaan. oli lastepidu. Ette kanti foolilaste poolt näidend „Häige tuningas“, mis läks rahuloldawalt torda.

Sulewi sarjaja.

Mälestame oma juhti.

(Pustapeja asundus, Luuga tr.).

Kõhalihtes punases nurgas korraldati sm. Lenini ja 1905 a. sündmuste mälestusõhtu. Efineti wastawate kõnelega. Julgelt edasi noored, oma juhi juhtimete järele.

Pustalane.

Pikilalased leinawad oma juhti.

Rahwuswahemuste klubi tungil rahwast täis. Kõnelega esinewad nii Gesti, kui Läti seltsimehed. Reel 6,50 minutiline üldine waukus. Püssipragin.

Puhka rahus, kallid sm. Lenin, sinu aated elawad meie keskel igawesti.

Traktorid — Tatarisfe.

Kaasanist, Kõhale jõuab esimene saadetus traktorite küla. Gfimejes järjekorras antakse traktorite wälja põlumajanduse kollektiividele.

Puhkemaja-laem.

Nishni-Nowgorobis organiseeritakse ujuw puhkemaja töölisele. Suwel teeb ujuw puhkemaja sõitust Nishni-Bermi wahel.

Wiinamägede häwinemine.

Rostow-Dooni äärest. On 17—33 kraadi külma. Rõgu näbal mõllas tüliloon. Wiinamarja istandused said raskesti kannatada.

Juhi lein.

(Bugri asundus, Nowgorobi kub.).

Lenini ja 1905 a. sündmuste päewade mälestamist wõttis iga palju rahwast, enam jagu noored Wõeti wastu sellekohane resolutsioon. Asunikud idotawad töötada Lenini juhtimete järele.

Ka meie peame juhi mälestust kalliks.

(Kamenka asundus, Saroslawi kub.).

Meie juhi sm. Lenini ja 1905 a. sündmuste mälestuspäew wiidi meil rahuloldawalt läbi.

Asunikud oleks pidanud mälestuse päewast suuremal arwul osa wõtma.

Rõges.

Rindlalt edasi.

(Kõhki walla Gesti asund., Samaara kub.).

Lenini ja 1905 a. töölise mahalaastamise mälestuspäewast wõtsid osa hulk asunikke. Päew wiidi läbi rahuloldawalt. Kanti ette näidend „Ja ja poeg“.

G. W.

3ffa edasi.

(Dpaarinos, Põhja-Düüna kub.).

Lenini mälestuspäew wiidi läbi rohkearwulijel inimeste osawõtul. Kanti ette näidend „Päew enne revolutsiooni“.

R. W.

Ei unusta oma juhti.

(Wolshinski asundus, Luuga tr.).

Ei unustanud ka fimef asunikud töörahwa juhti sm. Lenini. Mälestusõhtu wõib kordalkinud lugeda, jesi pea igast talust oli ilmunud osawõtjad. Õhtu jättis kõigile häa mulje.

Rõhkem tähepanu foolile ja punasele nurgale! Kirjajaatja „20“.

Kommuuna „Koit“.

Oskar Gullerkupp.

Ju Leningradis, kus mind föitis juurlinna impulsiwone elu, kus igapäewsed kohustused waevalt andsid aega tähelepanu pöördada ainult tähtsamatele ühiskondlikkudele asjadele — juba saäl kuulsin „Koidu“, mis fertinud kusagil kaugele Kuubanimaa rohilaanes. Juba siis tärkas mu põue sopis igatus „Koidu“ kodu. See oli aastat poolteist tagasi. Wahepääl olin jätunud seljataha põhjamaade juurlinna, kus olin weetnud raskemad, kuid ühtlasi ka ilusamad filmapilgud; olin jätunud maha hiiglasorpused, kus tatti lõõmad miljon tuitsoont; prospektid, mis mind ahwatlenud rahwaparwe alalise dünaamikuga; teaduse templit ja kunsti galleriid, mis wõlunud mu meeli ja tutjunud kauge igatuste randa; tinahalli taewa wõlwi, mis alati külm ja niiske, kuid kodune, omane; olin jätunud paremad jeltimehed, kellega jaganud aastate jooksl turbust ja rõõmu; olin jätunud kõi, mis armas südamele.

Oli kahju kõigest. Ja wiibides Kaulaafia lumimägede, kohamate koskede, killiorgade ning painide keskel helesinise taewa wõlwi ja lõunamaa päikese all, ei juuda küllalt harjuda mõttega, et Leningrad asub küündumata kauguses.

Wallatud uudishimust ja tõsijest huwist „Koidu“ wastu, seadfin omale ülesandeks efimefel wõimalusel föita „Koidu“ kodu, et näha oma filmaga seda, millest lenini olin ainult kuulnud ja et sellest kõnelda teistelegi nii jule kui suu laudu.

Juhtus nii, et mul wõimalus oli föita „Koidu“ ajal. Teadfin ainult umbkaudset „Koidu“ asupaika. Wõis arwata, et ras-

kust tekitab ta ülesleidmine. Haffasin juba rongil maad kuulama. Gelmimafes jaamas rongile tulijatel talumeestel sain teada, et kommuuna „Koit“ asub endises Priilepski mõisas. Nad ise aga elawat kommuunast kilomeetrit 75 kaugele, kuid teadwat wäga hästi, et kommuuna saäl asub.

Kõstsherfa jaamas rongilt maha tulles tegin mainitud mõisa asupaiga asjas koe juttu, jesi eks talupojad tea neid mõisaid ju kõigi paremini. Kuid talumes, selle poole pöörasin, ei teadnud Priilepski mõisast midagi. „Pole sinne, pole kuulsust niijugust,“ lausus ta otse kui wabanadades. Seletasin talle, et saäl asub nüüd Gesti kommuuna „Koit“. Kuuldes seda, muutus talumehe näoilmele lahke muige ja ta lausus: „Ah, kommuuna „Koit“! Oletsid ja nii juba enne küsinud. Kommuuna „Koit“ ma tean. Nüüd järgnes piff ja põhjalik seletus, kus pool, kui kaugele, ja misuguse küla lähedal asub „Koit“; seletas ka, millist teed tuleb minna, misjuga sed külad tee ääres jne. Olin juba walmis minema, kuid sõnarifas talumes jattas juttu — nüüd juba kommuunast enesest. Rõgu oma kõne ostuse tarwitas ta selleks, et minus huwi ja imestust äratada kommuuna tegewuse ja elu wastu. Nähtawasti polnud ta ise mitte wähe huwitatud kommuunast. Nad on selle tahe aastat „wätel imet teinud,“ tähendas talumes „Koidu“ lohta, kui talle lahkumiseks käe andfin.

Jaamast läffin ametlikkude kohustuste töitu juurde kaffate külla, mida hüüatse ka Kustshewafas ja kus 13 tuhat elanikku. Enli käia kilomeetrit kolm jalgi. Oli heleselge päiksepaisne ilm, kuid wali külm kippus nina näpistama ja kõle stepi tuul wisatas näkku lume helbeid otseku soola.

Kraadiflaas näitas 28 tr. C. alla nulli. See oli fin haruldane külm, millist fajas aastased rangadki ei mälesta fin waresmafi ajast.

Küla (staniitsa) tänapatel ei liikunud ühtki inimest. Wajaaaknad olid kaetud õlemattidega ehk kinniste lukkidega. Kõit olid ootamata külmataadi eest pugenud õlgedega ja kiftiga kōetawatesse taredesse (hataadesse).

Oli esimene jõulupüha — 25. detj. Walitusasutused olid kinni. Ainult wawurid soendafid end ahjude man. Smes-tafid, kuid olen wälja tulnud sibutse „foolase“ ilmaga. Seletasin põhjujed. Tuli küla nõukogu efimees sm. Maniilo. Oli kirklik-ametlik püha ja tal polnud suurt lusti ajada ametlikke asju kaugele tulnud inimesega. Diendas fifti neel nurifemata ära. Pidin tegemist tegema reift jattamifega. Ees seifis 25-kilomeet-riline tundmatu tee, läbilõifaw stepituul ja näpistaw külm. Küündimeefi leida oli praegu lootufeta, jesi teegi ei tahtnud hurjifitust nina wälja pista.

Kuulda saades, et lähen kommuunasse „Koit“, muutis sm. Maniilo ametliku tooni ja ülalpidamife ning muutis jutu sõbralifemaks nõuandeks; muutus ifegi lahkeks ja jüdamlikuks ning tutjus mind oma poole „kostile“. Ta jaatis kulleri külla küündimeest ofima, tähendades juure: Utle, et külalane läheb kommuunasse „Koit“. Murettes mulle teeleminefuts fooja Wene kujukata ja foojad wilbid, et ei saaks külla minimesse, kes läheb kommuunasse. Seletas juure paatojega kommuuna elust, tema edujaarwustest ja puudustest, rõõmudest ja muredest, tema efimehest sm. Traffist ja kirjatoimetajast sm. Anjonist, kõneles kõigist kommuuna asjust, kui eestujast fogu ümbruskonna

rahwale ja kui hädast jeltfimeestest, kes aujalt täidawad oma kohustused ning kellega wahelord kõige sõbralikum. Näitas pilti jeinal, kus kommuuna liikmed efimee mai meeleawaldusest traktorite ja autodega oja wõtnud. Kõneles kommuuna tähtsusest nõukogulise poliitika propagandas ja agitatsioonis.

Niisugused eelteadmifed olin jaanud „Koidu“ külameeselt ja külawalitfufe efitajalt, kui küündimees föitis ufje ette. Algas föit lagebat lumewälja föõitwat teed mõõda „Koidu“ poole. Tee oli piff ja igaw. Küündimees oli küll endine Harfowi arstiteaduse fakulteedi üliõpilane, kuid oma nõukoguwastalife meelufe töitu ülioolist wäljaheidetud. Nüüd kohapida-jaks hafanud. Ta armastas palju jutustada, nagu see läbituffunud üliõpilastele omane, kuid ta jutt oli igaw ja tüütaw, otseku siepatee. Ta rääkis pesfimiiflikult nõukogude walitfufe poliitikat, kahjutund-walt Wene patriotismi huffumifist ja muift hallist ajast päit asjades. Kui ma aga tähendasin nõukoguwalitfufe edujaarwutufele nii fife kui wälispoliitikas ja muu seas ka kommuuna „Koidule“, kui uue ühiskondliku wormi idule, siis ei leidsinud „tudeng“ muud wastuwäidet, kui wana hallitanud fraafi: „Kommuunas wõiwad elada ainult haritud inimesed. Wene rahwas pole selleks weel küps“. Pidafin kiigeks waielda pikemalt selle „endise inimesega“ ning jättin ta muhelema talle nii armajaks ja lihajeks jaanud arwamife man. Päälegi jaraifid eemalt „Koidu“ tuled ja mu põues paifusid uued tunded; mu meeles mõlkusid teifed mõtted, mis ääretu kaugele mu kõrwal istuma „tudengi“ targutustest.

(Järgneb).

Cestlased S. M. W. Liidus.

Puudub kirjandus.

(Löödast, Belski-Sjāberski wald, Luuga fr., Leningradi kub.).

Ei ole punase nurga töö joitu jäänud, kuid nüüd hakkab ta wagufti kiiri heitma. Peeti laenguid põlluasjandusest ja ka poliitikat jai puudutatud. Sellest wõtsid osa noored ja wanadki ei puudunud.

Mis aga punases nurgas puudub, see on eesti keelne kirjandus.

P o l l u m e e s.

Edasi Lenini poolt näidatud teed.

(Pärnamäe ajundus, Trotski fr.).

22. jaanuariks pidi ilmuma wallast kõnemehe. Wiimased ei ilmunud, ning päew wiidi läbi oma jõul. Pääle kõnede kõlas wägew „Internatsionaal“.

Ajunifud tunnendad ka rõõmu, et ka nemad on suure ühise töölispere liikmed.

Edasi Lenini poole näidatud teed.

P r o l e t a a r l a n e.

Sõnumi parandus.

(Solino ajundus, Leningradi k.).

„Edasi“ nr. 21 meergudel ilmunud sõnumis „Kas piimaühisus ajunifude wõi ajunifud piimaühisuse jaoks“ on wälised kütused:

Tuleb lugeda Solino mitte Solino ajundus. Teine on poliitring, mitte lauluring.

Kolmas on „alguses“ saadeti piim „Esti-fale, kuid et wiimane ei jäänud kõiti ära tarvitada“, peab olema — kuid et wiimane ei jäänud kõiti ära maksta. Ja neljandaks: „ajunifud, walgige uus eestiseisus“, asemele tuleb lugeda: ajunifud, uurige afi järele ja kui leiate, et eestiseisus ei ole dieti talitanud, siis walgige uus.

„S t o r p i o n“.

Rõukogu „põrgust“ Cesti „paradiisi“.

(Dno ajundus, Pihwa kub.).

Meilt saadetakse Cestisse endine kirikuwanem ja tod. Tõnnisjon. Mõlemad tegid siin wastutustuse tööd igale algatusele ühiskondliku ja hariduse töö alal.

Nüüd on meestel kahju lahtuda nõukogude „põrgust“ ja käiwad klubis, et wiimane astuks nende eest wälja. Seda klubi muidugi ei tee.

M a a m e e s.

Chitafime faks filda.

(Belski-Sjābri wald, Luuga fr.).

Meie walla talupojad saatsid ühiselt suure töö toime. Tegid faks filda — ühe 7 ja teise 10 süllalife.

Ühistöö annab häid tagajärgi.

R. M i k s o n.

Noorte elu.

Wahetus walmistab omale wahetust.

Leningradi kub.

14 uut noort pioneerilennila.

(Sadorje ajundus, Tompi fr.).

21. jaan. peeti kohaliku kooliõpetaja poolt Sadorje Cesti-Wene koolis lastele pioneeride tähtsuse üle kõne. Pääle kõnet kirjutasid end pioneerideks 14 last.

S u l g.

Edu pioneeridele.

(Luuga-Seriotia ajundus, Luuga fr.).

Jaanuarikuu wiimastel päewadel peeti klubi ruumides laialise programmiga laste pidu-õhtut.

Pidulikult awati pioneeride rühm. Pioneeride arm on üle 20. See arm tõuseb iga päewaga.

Pidu wõib lugeda kordalainuks. Publikumile wõiks aga paremat ülewõlpidamist soowida. Siseturundus raha määrati laste kirjanduse muretsjemiseks. W ä r s k e.

Jaroslawi kub.

Pioneerid töötawad.

(Kamenka ajundus).

Praegu töötawad 20 last, noort pioneerilennila juhitud. Püütakse töötada „Edasi“ awaldatud pioneeride põhi-õpetuse järele. Pioneeridel töötawad laulu- ja spordi ringid. Mõlemad on üles astunud edulalt pidudel.

R õ g e s.

Küla noored Leninist mälestamas.

Leningradi kub.

Koostööbimise õhtu.

(Sadorje ajundus, Tompi kreisis).

23. jaan. peeti kohaliku komnoorfoo ringi korraldusel koostööbimise õhtu sm. Lenini mälestamiseks. Wastuõidajad waga palju ei olnud. Kõneles wallaorganisator sm. Rask. Pääle kõnet arutati kooperatiivi küsimust.

Lõpuks wõeti vastu ühel häälel resolutsioon, kus kindlat astu awaldakse leninismise.

S u l g.

Jwanowo-Wosnesenski kub.

Rikonowka ajunduse noored

korraldasid 22. jaan. Lenini mälestuspäewal kõneõhtu. Käsitati küsimusi: „Mis meile õpetas Lenin, ja“ „9. jaanuar 1905 a.“ Wõeti vastu resolutsioon:

„Lenin on küll jurnud, kuid tema mälestus elab meie südames. Saagu tema õpetus tuletoorniks, mis juhib meid õiguse randa“.

Õhtu lõppes Internatsionaali helidel.

S e l t s i l i n e.

Uue elu-olu loomisel.

Uljanowi kub.

Afi liigub.

(Tihernuschka ajundus).

Noored on humitatud ühiskondlikust elust. Siiski puudub järele noortering, sest pole juhatajat. Nii kobatakse ringi weel pimeduses. Waba aeg ja energia läheb nüüd tantu ja jamogonni päale.

Jaanuari esimestel päewal algas afi siiski liikuma. Ajutati lugemislaua. Et kirjandus puudus, otustati kõik raamatud kofku koguda ja lugemislaua hääks finkida. Kõik kofku 30 eksemplaari. Kirjandus on wana, mitterastaw meie ajale. Põrati palwega Moskwa, Cesti harajakonna poole, et harajakond tuleks majanduslikult lugemislauale appi.

W a.

Leningradi kub.

Noored tegutsesid.

(Sadorje, Dudowa kreis).

25. jaan. korraldasid siinised komnoorfoolased ühes punase nurga „Koidu“ eestiseisusega näitemängu õhtu. Kanti ette näitemäng „Tormikell“, millega rahule wõib jääda. Enne näitemängu ehtesid ilulugemistega noored pioneerid. Niijama kandis nad ette ajakohase näidendi „Riiu läbi õnnesse“.

Rohkem niisuguseid pidusid, kus ka noored pioneerid osa wõtawad.

S u l g.

Laienewad komnoorfoo read.

Jaroslawi kub.

Noorte ring organiseeritud.

(Kamenka ajundus).

Alles hiljuti organiseeriti siia noortering. Seati üles töölawa: referaatide näol läbi minna noorte programm, põhiliri, noorte ajalugu ja W. K. P. tutvunemine. Wõib loota noorte energilist tööd.

R õ g e s.

Brjanski kub.

„Kinnult paar seltsimeest jäid wälja.“

[Uue Cestoonia (Stolba) ajundusest.]

17. jaanuaril peeti siin ajunduses parteitute noorte koosolekut, millest oia wõtsid 15 noort ja ka wanemaid seltsimehi.

Päewakorras seisid: „Noorte ühingu tähtsus maal“. Aruandjana esines sm. Pärilin. Siis tutvustas koosolekuid Cestimaa 1. detsembri sünnimälestusega sm. Wikion. Kõik kooswiibiwad noored astusid noorte ühingu liiketeks, ainult paar seltsimeest jäid wälja.

S i p e l g a s.

Komnoorfoo ühing on töotawate noorte ühing. Pikkad peremehepojad — eemale temast!

Ettewaatust ühingu wõtmisel.

(Liwoonia ajundus, Kaulaasias).

Sügisel jõitis siia Leningradi kooliõpetaja, kelle algatusel ühingu töö elu näitama hakkas. Kuid nüüd näeme jarnast lubamata asja, et ühingu püüawad tungida need, kellele pole falfid üldised, waid iiklitud huwid, kes tahawad ühingu kaardi abil riigikulul foolitatud saada. Nii on siise tunginud küla rikkama peremehe poeg, kes kunagi ije tööd teinud ei ole, „härastei“ etendanud kogu elu aeg ja õõseri jooma trallinguid peab. Seejama iif on pandub juba ette ühingu jekretääriks finkitamiseks. Et poisj kaunis ilus, siis wõitis ta ka Leningradi jõitnud „kommunistika“ jüdame, ning wiimane toetab teda täielikult. Siiski tuleks ühingu töös jarnaste iiklutege ettewaatlik olla ja nendega wastawalt ümberkäia.

O m a p o i s j.

Wäike fõljeton.

Hää oleks, kui jelle üle meie klubide tegelased järele mõtleksid.

I.

Zuba wist teist korda ütles wanem klubi ja näiteringi tegelane:

— „Siimejel jaanuaril, hommiku k. 11 kümme näitemängu harjutusele!“

— „Hää küll, tuleme!“ — on wastujeks.

Reed lausjed, „siimejel jaanuaril kell kümme“ ja „hää küll“ olid küll asjata, jekt pääle niisugust tähtjat filmapilku, nagu „wanaaasta wiimased tunnid“ laheb unustada jelle kajuandja, kes alati oma metalist fõrmega aega näitab, millal ja mida tarwis teha.

II.

Siimeje jaanuari hommik. Kell on juba jugu üle teatud aja, mil näitering klubisse kofku pidi tulema. Klubis on kolm liiget, kes midagi tarwilist toimetawad. Warsti tuleb juure weel üks.

— Kas pääle teie kedagi pole ilmunud? — kütib juuretulija.

Wastus. Wastus oleks ka asjata olnud, jekt tõepoolest rohkem inimesi kufajil näha ei olnud. Wähe aja pärast astub üks neist kooswiibijatest klubi ette tee pääle ja laheb filmad kää mõisa poole, puisteed mööda otides jäält inimesi kufutawaid kofusid. Waataja uitab weel wähe aega edasi-tagasi ja astub siis tagasi kluppi. Nii kordab see iga wäheje waheaja järele umbes paari tunni jookjul. Tagasi tulles pörieh ta rohulelematujes midagi omale nina alla.

— Kuhu nad ometi peafid nii kauaks jääma? — kütib wäljast tulija klubis olijatekt.

See küsimus oli asjata, jekt kes jeda siis teadis, kui palju kordi klubist puudujad „uut aastat elada“ laisfid.

III.

— Reh, poisid, tarwis on hakata grimeerima. Kui nemad lõpetawad, tuleb meil kofe alustada — ütles üks näitlejatekt klubi aastapäewa pidul, kui Wene keele „näitemängu esimene waatus läbi oli.“

Mõned ilmunadki grimeerimise ruumi. Kufitakse grimeerijalt, et kas ta küllalt wastawalt riides on, jelle ehk jelle oia etendamises. See ütles, et oleks iika ihte ja teist tarwis munta.

— Kuule, kufi jaoks kaabut? — kütib keegi teijekt.

Jälle etstarbetu küsimus. „Täna“ on niisugune päew, kus üksteise keelest aru ei jaa.

Lõpeb esimene näitemäng. Kuulutatate 15 minutit waheaga.

— Tekske ruttu, warsti on tarwis pääle alustada — ütleswad mõned.

Siis alles algab grimeerimise ruumis fuur rüülemine.

— Kus on grimeerija?! — küsitakse mitmekt poolt.

— Reh, kas olete juba walmis? kütib keegi juuretulijatekt näitlejatekt.

— Kus põrgu ja walmis oled, pole ju grimeerijat! — karjub üks juures ärewuses.

Wimaks on siis mõnekel nädal iikfai moonutatud, kuid korda ootamas weel posied.

Nõigile „Edasi“ lugejatele.

Wiimajel ajal on „Edasi“ toimetus jaanud lohtadelt terve rea kaebtusi, milles toonitakse, et „Sempetshati“ kohalitud tellimiste wastuwõtjad wõtawad „Edasi“ tellimiseraha fõrgemal määral kui see talituse poolt määratud. Kriiputatatte alla ajalehe mittekorraliku kättefaamist, kuna mõned koguni ilma jääwad, waata-mata, et leht tellitud ja raha maksetud.

„Edasi“ talitus, arwete wõttes jarnaseid lubamatuid nähtusi, asus wiibimata nende küsimuste selgitamiseks, waatas läbi „Sempetshati“ korraldused „Edasi“ laialilootamise ja tellimiste wastuwõtmise asjus.

Kõiti neid nähtusi filmas pidades astus „Edasi“ talitus samme, et neid fõrwal-dada ja ajalehe kättefaamist korralisiesje rööbastesse seadida. „Sempetshati“ poolt on korraldused lohtadele tehtud, et wigu parandada.

Talitus loodab, et need nähtused peagi kaowad.

Lõpuks teatab talitus kõigile „Edasi“ lugejatele, et „Edasi“ tellimishind on endine ja jääb maksa ka edaspidi. Kui aga lohtadel (maal) juhtub, et ajalehte korralikult kätte ei saada ning tellimishinda „Edasi“ pääle tõstatate, pöörata wiibimata talituse poole kirjaltite teadaandega, ära näidates wead. Talitus astub kofe samme etteturund wigade fõrwaldamiseks.

T a l i t u s.

— Tekske ruttu! Tekske ruttu, pooled wõiwad grimeerimata näitelawale minna, tell on juba faksitekt! —

Rei! fõnadel oli fuur mõju. Nüüd alles algas jõelumine — näitelawale ja jekt tulijekt tagasi. Waabeli jekadus ja tõi tija!

— Ruttu! Mis kurat ja jää laua juures nii kaua tufnid! — karjub üks näitelawal.

— Tulge ju kord näitelawalt maha, algame pääle! — on mõned hüüdes faalift.

Wäl on liikumine hõös. Ei iaa dieti midagi aru, mis keegi tahab. Wiimaks kuulub: „Gesriie üles!“ Siis waikus. Mitagi fahises — see oli eesriie. — siis „algas pääle.“

R i m e t a.

Leningradi teated.

Meie jõud faksid.

Sm. Storožodowi nim. „Elektrik“ tehases oli esimene kiirendatud 23 wabrifukooli õpilase wäljafatmine. Kwalifikatsioon kufete juures andsid 18 inimest ekjami elektrimehaanika ja 5 lufusepa-treiali ja tööriistade walmistamise alal ära. Kõik astusid im. Storožodowi nimelisesse tehasesse tööle ja finkitati 6—9 metallitööliste töötariifi wõrtu.

Rahanduse kommisfariaadi seletus.

Rahanduse kommisfariaat ja riitliku matjude walitus seletawad, et tööiste ja teenijate palga wähenamisel nende siise-tulekumafu määra wõib wähenada. Uhen-duse matju määra, mis läheb abiks kof-tadele wäljafalduse läbi jaanud kannataja-tele, ei wähendata mitgil tingimisel.

Siimeje uus fild.

15. weebr. alates algab uue filla ehitamine Leningradis. Sild ehitatakse praegu Kamenoojstrowski filla asemele, mis ühendab Kamenoojstrowski — Petrogradi prolega.

Praegune fild on äärmiselt lagunenud. Silla siiselangemise hädasht festab juba mitu aastat. Pääle jelle on filla konstrukt-fioon wananenud ja tatistab laewade jõitu.

Lus fild ehitatakse fama kohale. Sild ehitatakse puust.

Leningradi kauplus — Prantsus-maaga.

Põhja-Lääne oblasti, mis pidas fuurt kaubawahetust wäljamaaga, astus esimeje praktiklise sammu kaupluse wahetorra ja-lusejadamiseks Prantsusmaaga. „Sewjap-gostorg“ andis Prantsuse äridele esimeje proowi tellimise mitmesuguste kaupade-pääle (maitseasjad, lõhnaõli jne.) ühe miljoni fraangi summas. Lähematel päe-wadel jõidab Prant usmaale „Sewjap-gostorgi“ juhataja jm. Landa.

Leningradi tööstuse töus esimesel weerandaastal.

Leningradi tööstuse töus laieneb. Esialgsed arvulised andmed tõendavad kaitlemata seda. Üldine Leningradi tööstuse toodang käesoleva 1924—25 majandusaasta esimesel weerandil teeb wälja 121½ miljoni rubla. See on 65 protj. suurem eelmise aasta esimese weerandi (oktoober—detsember) ja 32,5 protj. suurem sama aasta viimise weerandi toodangust.

Kui võtta rida truistid, millede töö ei kanna hooaegset iseloomu, siis näitab nende jaaduste kasv walmistuse laienemist. Tubakutrusti tööstis moodunud lõpu-aastal jaaduste arvu 44,4 protj., rasvaainete trust — 54 protj., paberitrust — 25 protj., hulgalise tööstuse trust — 50 protj. võrra. Käsitäes jaaduste kasvuga laienes ka tehaeste walmistus.

Suurt mõju jaaduste wäljalaskmise juures andis minewa aasta lõpul ja käesolewa aasta algul mõnede kergetööstuse truistide walmisjaaduste müügi suurenenine. Võrreldes moodunud aasta esimese weerandiga kasvab rasvaainete trusti jaaduste toodang 261 protj., wärwi — 249 protj., tekstiil — 92,4 protj., toitlus — 204,8 protj., paber — 170,5 protj., tubakutrusti — 39,7 protj. jne. võrra.

Kaske metallitööstus, mis ei kõigu hooaegade järele, ei näita sarnast ühtlust. Zihori tehase masinaehituse trusti jaaduste toodang, ehk küll kasvab 50 protj. ja 64 protj. minewa aasta esimeste kolme kuuga võrreldes, leiab ikkagi ja on peaaegu minewa aasta weerandi tasepinnal. Tuntawat kasvut taitab ainult laevaehituse trust, minewa aasta esimesel weerandil 173,6 protj. ja viimasel 61 protj., mis tunnistab trusti olukorra paranemist.

Kogu teist wahetorda näitawad meile tiku- ja Leningradi riidetrust. Nende jaaduste toodang, võrreldes minewa aasta algusega, on peaaegu ühel ja samal tasepinnal.

Leningradi tööstuse walmistuspiaani 1924—25 a. päale näeb ette ainult walmisjaaduste wäljalaskmist. Ring seepärast teha üldiseid järeldusi jaaduste toodangust on enneaegne, sest et tõsine walmisjaaduste wäljalask paljudes truistides aasta algul tuntawalt jääb maha jaaduste toodangust. Kuid mõib kindlasti öelda, et tööstuse jaaduste wäljalask, mis tööstuse büroo alla kuulub, tõstab tööstuse plaani mitte vähem kui 15 protj.

Üksikutes truistides mõib plaanitult mitte tähele panna ainult eriliste walmisjaaduste wäljalaskmistega.

Tikutrust on tiku walmistuse alal täitnud plaanist 104 protj.

Textiiltrusti lastis wälja puuwilla riidet 100 protj., willast lõnga 362 protj. ja niiti 96 protj.

Rahatrusti täitis ülesandest erakultuure jaaduste wäljalaskmise alal 141 protj.

Tubakatrusti lastis wälja paberesõõri — 137 protj.

Hulgalise walmistuse trust: traati — 369,6 protj. ja naelu — 128,6 protj. jne.

Sellest on näha, et plaanist ülewalmistus walmisjaaduste wäljalaskmises on siin nähtaw ja mõnede walmisjaaduste juures tõuseb see ülewalmistus suurel arwul.

Elektri raudteed.

Kawatjetatse asigneerida 100 miljoni rubla mõnede raudtee liinide elektrofiteerimise päale. Meie ümbruskonna raudteedest elektrofiteeritakse Primorskaja liini (31 kilomeetrit) ja Dranienbaumi (40½ kilomeetrit). Dranienbaumi raudtee elektrofiteerimine algab tänawu aasta. Selleks on antud juba rahalist laenu.

Walgest Lätist.

Walge Lätis kodanlus ühes jotsidega on agaraasti töös kommunismi häwitamise alal. Kodanlus laulab iga päew seda sama wana laulu, et kommunistid on igalpool ja iga asjas süüdi nende riigi arenemise takistamises jne. On ju wäga arusaadaw: miks nad loiki neid wäärnähutusi ja riigi majanduse „upertuuti“ minekut kommunistide faela ja süüts ajawad. Peawad ju nad oma „käsitule“, isandatele midagi üllatawat, erakorralist, hirmut jutustama, et see kommunismi „toni“ neelab meid ja pärast teid. — Waadate, meie kaitseme teid; teie mõite rahuliku palmide taga istuda. — Aga ärge unu-

tage meid ära; meil on dollari, naelsterlingid ja franke teie kaitseks waja. Arusaadaw, et sarnaste hirmutustude järele jälle mõni hää sterling tasku weereb.

Zoome siin mõned andmed Riia lehtede järele, kuidas walge Lätis kodanlus ühes „jotsidega“ riigi majanduselu arendab ja töötatööliste olukorda parandab.

Tööolud Riias.

Töötatööliste arm on jaanuarikuul ligi poole võrra kaswanud. Jaanuari algul oli Riias 1700 töötatöölist, aga jaanuari keskpaigas juba 2200 inimest. Ligi poolel on nende mustatöölistel. Rõudmine tööljõu järele on wäga wäike, ehk pole sugugi nõudjaid.

Edasi näeme huvitawaid andmeid töötatööliste kohta Riias ja teistes Lätimaa linnades. Mitmed wabrikud panewad omad usked kinni ja wiskawad töölistel uulitsale. Töötatööliste arm kasvab ja wileisus laieneb.

Raudtee pääwalitajale anti küllalt suur krediit, et töötatöölistele tööd muretseda. Sarnast krediiti määrati mõib ainult terwitada, sest raudteel on tööd palju. Kui annaks tööd, oleks ka leiba. Aga raudtee pääwalitajal on juur „filosoof“. Ta tahab jelskonna krediitiga neid tööljõud raudteel ära teha, kus oleks pidanud walmistuse käest täiendawat eelarwet küsima. Müüd saab ta läbi ilma täiendawa eelarweta ja näitab, et oskab kottuhoidlitsit elada ja elab riigi arwel referendist. Aga raudtee pääwalitus lähed weel kaugele: ta wõtab küll töötatöölisti töötõrjet tööle, aga jamal ajal laheb tööl lasti 175 töölist, kes lähewad jälle töötõrjet täiendama. Sarnast tegumissi toimetab raudtee pääwalitus juba mõõdalainud aastal.

Riia lehed kirjutawad, et pole mitte üffi 175 töölist raudteelt lahiti lastud, waid juba 400 töölist.

Kas raudtee peawalitajal on kommunistid, kes nii teitawad?

Ei, jäl on kodanlus ühes jotsidega, kes riigiwantrit allamäge tõtab.

Pudub leib terweks aastaks.

Lubani järwe ümbrus kannatab juba kolm aastat weepuutuse all. Kõit külvipind on häwitatud hulga ajaks. Mitmed aastad pole mingisugust wiljakaswu loota. Wallas on juur ruffijahu puudus ja hinnad on kõrged, elanikkudel puudub raha jahu ostmiseks. Oluford on tõsine. Walituse poolt pole weel abi anud.

Mõisnikkudele makstakse taju maa eest.

Walitus otustas wäljatöötada ja riigikogusse kinnitusele anda seaduse eelnõu, et mõisnikkudele wäljamaalastele saats taju makstud arawõetud maade eest.

Poliitilised kohtuprotjessid.

Poliitilised kohtuprotjessid on praegu walges Lätis igapäewajad nähtused. Üks protjess algab teine lõpeb.

Mitu päewa testis Riia ringkonna kohtus „Wana-Gulbeni“ tribunaali protjess. Süüpingil istusid inimesed, kellel ei olnud Rõudgube Wenemaaga, ega kommunistliku parteiga mingisugust ühendust, kes olid langenud ijjliku aruandmise ohwrits ja kaitsepolitsei ilma tööta oleku pärast kannatawad inimesed.

Waatamata andmete ja materjaali puuduse päale mõisteti inimesed 2—15 aastani türmi.

Teine protjess. Mitawoi ringkonna kohtus oli nende päewade sees 12 noorkommunisti. Neid süüdistati riigiaruandmises ja leudehede laialilootamises. Andmete puuduse päale waatamata mõisteti neid 3—7 aastaks türmi.

Oluford wangi majades.

Kui rääkida praegust olukorda walge Lätis wangi majades, siis peatame kõige päält Riia keskwaingimaja juures.

Riia keskwaingimaja asub Wadise jurnuaia taga liiwa mägedes. Tuleb meele need sajad ja sajad ohwrid, mis wangi-maja müüride ääres liiwa künaste fiske maha maetud. Need sajad on töörühwa wabastamise katse süüdi. Need liiwakünad peitunud eneses unustamata mälestusi.

Ta ka praegu ei ole walge Lätis demokraatliku walituse tegewus oma poliitilise wangi-de kallal teistjugu. Wangimaja ülemus paneb iga wäike waturääkimise eest pimedasse kartseri. Toimine on wi-

lets, wangi-kongid on külmad ilma küt-mata, kellel on omad riided kannatab weel külma wälja, aga kellel pole tödiseb ööpäewad külma täes, kuni haigeks jääb. Praegu on Riia keskwaingimajas üle 1000 poliitilise wangi kinni.

Poljudel nendest on juba kohtu otjus täes ja poolel istuwad „uurimise“ all.

Sarnast olukorda kirjeldawad ta teistest wangi-majadest Riia lehed, tundes ühte iseloomustawat nähtust küldiga wangi-majast ühe wanapoolse naiswangi G. Neilandiga. Kimetatud naiswangi olla wangi-maja ülem Sarin wihtanud ja tema kallal alati oma wiha kustumas käinud. Haiges olekus naiswang pole enam juutnud seda wihtamist ja naermist wäljatanatada ja poonud ennast öösi üles. Aga asi pole kaugele läinud, kui profurörini ja see olla kõi uurimise lõpetanud. Lühikalt eneketamine.

Sarnaseid nähtusi on walge Lätis „demokraatlikus“ riigis wäga palju.

Lab oristo.

Teadus ja tehnika.

Ilus tehnika ime.

Rõudgude liidu kaubaeituse liige Saksamaal tegi ekskursiooni Zeenasje wiimase tehnika ime waatamiseks: planetaria, mida ehitas Saksamaa äri Zeis.

Planetaria illustreerib näitlikult päite jüsteemi.

Suur kunstlikult walmistatud taewawõlv annab täielise kujutuse tähtis taewast.

Sellele taewawõlwele on paigutatud planeedid ja tähed päite jüsteemis. Erilise mehhanismi abil pannakse see kõi liikuma ja päältwaataja näeb kirjeldud taewatähe liikumise teid.

Kjämõdija aparaat annab võimalust päitee aastat joovitama aja wälkel kirjeldada, kuni 7. sajandini.

Planetaria näitab ka päitee jüsteemi pilki tulewitus, kuni 20 tuhat aastat ette.

See fiskejääb makjab, ilma taewawõl-wita, 75—80 tuhat dollari ja ehitati Müncheni muuseumi tellimise päale.

Planetaria määratu juure haridusliku tähtsuse tõttu on seda tellinud omale terve rida Saksamaa linnasid.

Ilus ilmareford kõrgeleannus.

Prantuse lendur Kallio tõusis Hurdu-Sesreri monoplaanil maast 12.066 meetri kõrgusele, seega uut ilmarefordi üles seades. Senine reford oli 11.155 mtr. mille Prantuse lendur Sady Sekuant 6 nov. 1923 a. omandas.

Aeroplaanide „ööjised filmad“.

Siljuti pandi kõiidele Ameerika aeruplaanidele, mis New-York-San Francisco ööjisel reilil lendawad, mõlemate alumiste tiibade nurga tugewad tuled.

Need „ööjised filmad“ on kumbki 450.000 küünla walguslised ja walgustawad maapinda 150 mtr. kõrguselt ¾ klm. kaugele.

Öst tehtud kell.

1924 a. lõpul mõis Müncheni (Saksamaal) näitusel omapärast kella näha. Kell oli täiesti õlgedest tehtud, ilma et ühki osa metallist oleks olnud. Kell oli näitusel juba 1917 a. wälja pandud, kuid pole jeniini meel forbagi parandamist nõudnud. Kella kõrgus on 170 senti, laius 64 senti. Kogu kell on ruffi õlgedest, ainult tunninäitajad ja numbrilaud on faera õlgedest.

Hiigla generaator, mis 5.400.000 inimese jõule wastab.

Siljuti ehitati üldise elektri kompanii poolt Illino jõe jaamale auru hiigla generaator, mis 24 tuumilise wahetpidamata tegewusega wastawalt selle töö ära teeb, mis kõi Am. Ühisriikide neegrijoost elanikud kottu. Selle jõud wastab 80.000 hobujõule ehk 60.000 kilowattile.

Jõu wõrdluseks inimese jõuga wõime järgmist wäljamõtet tarwitada: iga hobuse jõud wastab 22½ inimese jõule, nii et 80.000 hob. jõud = 1.800.000 inimese jõule. Kuid inimene ei wõi 24 tundi wahetpidamata tööd teha, kuna samal ajal turbiin seda peatamata teeb. Sellepärast wahetab see Cifago hiiglaturbiini kolme kaheljatunnilises tödjärgus (iga jätk 1.800.000 in.) 5.400.000 inimese jõudu.

Rõige parem abinõu influentfa wastu.

Saksa arst Kaiser tuli paigude tshelpa-nekute ja katsete teel otjusele, et influentfa wastu hiniin kõigeparemaks abinõuks on. Kui seda haiguse algul tats kord päewas 5 grammi wõtta, mõib haigus mööda minna ehk pehmemaks.

Raadio aktiivsus ja elu.

Prantuse õpetlane Albert Naton astus üls kinnitades, et elusad taimed eriliisi tii-rei, mis sarnased raadiotele, wälja saadawad. Ta esitas kolm päewapildi plated, mille juures igaühe päält walguse tegewuse jälgi mõis kinnitada. Need kolm walguse üleswõtet olid kiirte mõjust saadud, mis wälja antsid: 1) raadio aktiivsest mineraalst; 2) putukast (elawast) ja 3) rohelisest lehest. Samajugused katjed furnud putukate ja kuivanud lehtedega ei annud platele mingit märki.

See wiib Notoni arwamisele, et raadio ära mõitmata kaaslasteks elulistes protjessides on. Muudugi tarwitab Notoni fin-nitus weel piinliku rewideerimeist.

Mitmesugust.

Musflite töowiljakus.

Uhes teaduslikus ajatirjas, mis hiljuti Berliinis ilmus, toob autor huvitawaid andmeid musflite töowiljakusest. Wiulimängija wiljakus tõuseb 600 jõrmede liigutuseni minutis, mis sekundis 10 liigutust wälja teeb.

Weel juurem on liigutuste arw pianistil tuntud „minutilise wälk“ mängimise juures; klaverifunkstrik paneb selle wälki mängimise juures parema täega 740 klaw-wi liikuma; on ka neid, kes jedafama 30—40 sekundiga teewad. Jmestuswäärt tii-reit liiguwad rääkimise mustlid: rääkija inimene teeb minutis 1500 musfli liigutust, j. o. 25 liigutust sekundis. Kaugele ette läheb selles suhtes harilik toa färbes, kes ühesainjas sekundis oma tiibadega 330 liigutust teeb — kiirus, milleni ükski lind, mingi muu putukas pole jõudnud.

Kirjawastused.

K. K. Teie Gestimaal talukoha ära-müümise asjus, saate toimetusele oma täielik adress. Teile küsimuse kirjaltikult arasaatmises.

K. Mifon. Welsti-Sjåberski wal., Luuga kr. Teie soowi järele panime Olesile lehe makjuta kaima (3 kuu päale). Tellimise raamatu saatmise teile wälja.

K. Teie wastu „oma riigi liikmele ei ütle midagi ära. Saatime ta wastawaske kohta tähepanemiseks.

Selti liige D. B. Sõnum wananes, seepärast ei ilmu. Jätake kirjutamist.

Wärste. Teie ettepanekut „Edasile“ kirjasaatjaks hakata — terwitame. Sõnumid saate niijama, kuidas saatite esimese sõnumi. Kirjutada tuleb teie ümberkaudsest ühistondlistest elusündmustest — lühidalt, kottimõetult ja arusaadawalt.

Teadaanded.

Trotski maafonna poliit-har. asutus-tele ja koolidele

Rahwapidusid korraldaw komisjon kutsub kõi asutusi ülesandma, kes eesolewal rahwapidul laulukooridega esinewad, et võimalik oleks wootiud wälja saata. Üles-andmisi saata:

Ленинград, ул. Плеханова 7, Октябрьского района. Ромиссон.

— K e e d e l, 6. veebruaril kell 8 õhtul on Daridusmaja nai-tööliste ja koduste perenaiste ringi asutamise koosolek. Oa-wõtma kutjutakse kõi Daridusmaja klubi naistöölistel ja kodusel perenaistel.

Suhatus.

Daridusmaja teatri harjutuste järjekord.

N e l j a p ä e w a l, 5. weeb. kell 8. „Ööbuss talupoeg“.

„9. Arimehed“.

Wast. instruktorg-organisator.

Silane börs:

Reffkassa kohustused märtsiks	99 ³ / ₄ tšbert.
" " aprilliks	98 ¹ / ₄ "
" " juuniks	96 ¹ / ₂ "
Raeharlingid	9 rbl. 22 kop.
Dollariid	1 r. 94 "
Prantsuse frangid	10 " 25 "
Rootsi kroonid	51 " 87 ¹ / ₂ "
Soomes margad	4 " 82 ¹ / ₂ "
Talupoja laen	— 90 "
(Ilma kupongideta).	
1 wõibulaen	2 rbl. 92 kop.

Wastutaw toimetaja: A. Trenseldt.

Wäljaandja: Eesti Kirjastuse Ühisus

„Edasi“ toetuse hoogtöö festab edasi.

Kiirendage tellijate arvu suurendamist!

Täna teatrites:

Aladeem. riiklik ooperi ja baleti teater
„Кармен“.

Aladeemiline riiklik drama teater
„Ревизор“.

Aladeemil. riiklik wälite ooperi teater
„Мадам Беттерфляй“.

Riiklik suur draamateater
„Бунт машин“.

Rahwamaja
„Разбойники“.

Teater „Юных Зрителей“.
„Ни было ни гроша да вдруг алтын“.

Muusikiline komöödia
„Марина“.

Wassafš
„Блудливый директор“.

Eesti Kirjastuse Ühise

1925 a. jaanuarikuul ilmunud uudised:

N. Lenin (W. J. Ujanow)
Noorsoo kaswatus
Toim. P. Peterson
40 lht. Hind 20 kop.

N. Lenin (W. J. Ujanow)
Ühistegemusest
Tõlk. W. Kirik
36 lht. Hind 20 kop.

N. Lenin (W. J. Ujanow)
Töölise ajakirjanduse ülesanded
R. Trenseldti tõlge
R. P. Kowitski eeskõna ja märkused
128 lht. Hind 60 kop.

P. Peterson
Leniniism-trotskiism
60 lht. Hind 20 kop.

J. Palwadre
**Trotskismi alused ja
leniniism**
144 lht. Hind 40 kop.

N. Lenin (W. J. Ujanow)
Röulogude wabariik
32 lht. Hind 15 kop.

**Wälestused
Leninist**
72 lht. Hind 30 kop.

N. Lenin (W. J. Ujanow)
**Töölisklass ja
talurahwas**
24 lht. Hind 12 kop.

Jack London
Tõlk. M. Lufin
48 lht.

Wastuhakkaja
Hind 15 kop.

Victor Margueritte
Tõlk. Rätsepp
200 lht.

Kaaslane
Hind 1 rbl. 25 kop.

John M. Synge
Kangelane
Tõlk. W. Rätsepp
Komöödia 3-meis waatuses
Osajäi: 6 naisterahwas, 8 meeste-
rahwas, talupojad.
Tegemus sünnib Mayos, mitte kangel
külast ookeani tühjal kaldal. Esmine waatus
on õhtul, teine ja kolmas järgmisel päeval
86 lht. Hind 75 kop.

Woldemar Gwart
9. jaanuar 1905
48 lht. Hind 15 kop.

Eesti Kirjastuse Ühisus
Leningrad, Fontanka, 27.

**Wastutawa
töölise naine**
Nali ühes waatuses
Osajäi: 1 naisterahwas ja 2 mees-
ter. Neg: Olewif. Sissefede lihtne tuba
16 lht. Hind 20 kop.

Sm. W. Kingissepa nimeline
Eesti tööliste haridusmaja.

Laupäeval, 7. weebr. ja pühapäeval
8. weebr.

Tõbus talupoeg

B. Leoni operette 3 waatuses.
Leo Fall'i muusika.
Räitejuht A. Seljak.
Lõputus

Kollektiivsed mängud.

Misug laupäeval kell 1/2 8, pühä-
päeval kell 8 õhtul.

Piletite hinnad: 150, 100, 75 ja 50 r.

Titopesa asunduses

wõtab „Edasi“, „Drafe“ ja „Säde“
pääle tellimisi wastu

Aleksander Kask.

Bugri asunduses,

Trotski kr., Leningradi kub.
wõtab „Edasi“ pääle tellimisi
wastu jm. A. Merino.
Lõputus postijaamas.

Laschkendis

wõtab
„Edasi“, „Säde“ ja „Drafe“
pääle tellimisi wastu komisjar
jm. Liitw
Sõjawäe haigemaja, Puschkini
uul., kella 6—10 õhtul.

Kroonlinnas

wõtab „Edasi“ tellimisi wastu
jm. Gwel.

Бюро союзов, Ленинская 51

Jastrebinow p. t. artellis

„Töö ja Teadus“
(end. „Küindja“)

wõtab „Edasi“, „Drafe“, „Säde“
jne. pääle tellimisi wastu

W. Kerkat.

Lositsja wallas

Dudowa kreisis

wõtab

„Edasi“

pääle tellimisi wastu wastutaw

walla organijaator

Sm. Kõõde

Walehti võib tellida ka järel-
maksu pääle.

Dr. Grünberg

Wõtanije (end. Snamensk.) uul.
nr. 2, 25. Oktobr-
prosp. nurgal, telef. 562-37 — Wastu-
wõtte iga päew kella 9—12 h.m. a kella
4—8 õhtul; naisterahwastele eraldi.

Prægusaja arstimisabindud.
Sifilis (914) ja tripper (terawaf. ja
jät. t.) krooniline).
Suguorganide igakülgne arstimine.

Grigaihemaja,

Wemise, naiste-
sünnitamise-
lõike-, hamba-
kurgu-, kõwa-, nina- ja suguhaigused.

Sifilis (606—914), tripper.
põiehaigused, krooniline).
Wastuwõtte tunnid erialadel hom. l. 9
kuni õh. l. 9 3. Järel (end. Sadowaja)
uul. nr. 42, Sennoi nurgal. Tel. 163-31
ja 163-32.

Wil. welsker-ammaemand

S. R. Wittun-Kolpatowa uendas
wastuwõtmist: nõuanded ja abi ras-
kejalgetele, sünnitajatele, naistehaigu-
sed. Kella 10. homm. kuni kella 7 õht.
Troitskaja 11, krt. 7. Sissefäit pa-
raadufest.

Wee-elektrihagemaja

Snamenskaja uul. nr. 5, krt. 3. Rõhu-
foolitate, südame, raswanemise, rheu-
matism, kangeistus, hüsteeria, neura-
steenia, halwatus, seljatuimus, jõe-
tus. Wastuwõtte kella 5—9 õhtul.
Telef. 212—31.

Kusnetski haigemaja

Snamenskaja uul. nr. 7, te-
lef. 180—52. Wastuwõtm. töötides spetsi-
professorite ja assistentide poolt kella
10 homm. kuni kella 10 õht. Wälised woa-
bid (naistehaigused ja sünnitamine). Ras-
kejalgete konsult. Anametil met. järelwas-
tamine ja
arsti. Sifilis 606 tripper teraw ja
mine. Sifilis 914 tripper kroonil.

Suguwõimetuse masš. ja elektrif. ham-
baarstus. Arstide kabin. koda.

Welsker-ammaemand

masšafš.,
nõuanded,
abi raskejalgetele ja sünnitajatele
naistehaigused, alaline arst. Wõho-
waja uul., nr. 18, krt. 3, sissefäit hoowist